Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2004 йил 18 июнь

№ 22 (465)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Пойтахтимиздаги "Интерконтинентал" меҳмонхонасида 17 июнь куни Шанхай ҳамкорлик ташкилоти (ШҲТ)нинг саммити бўлиб ўтди.

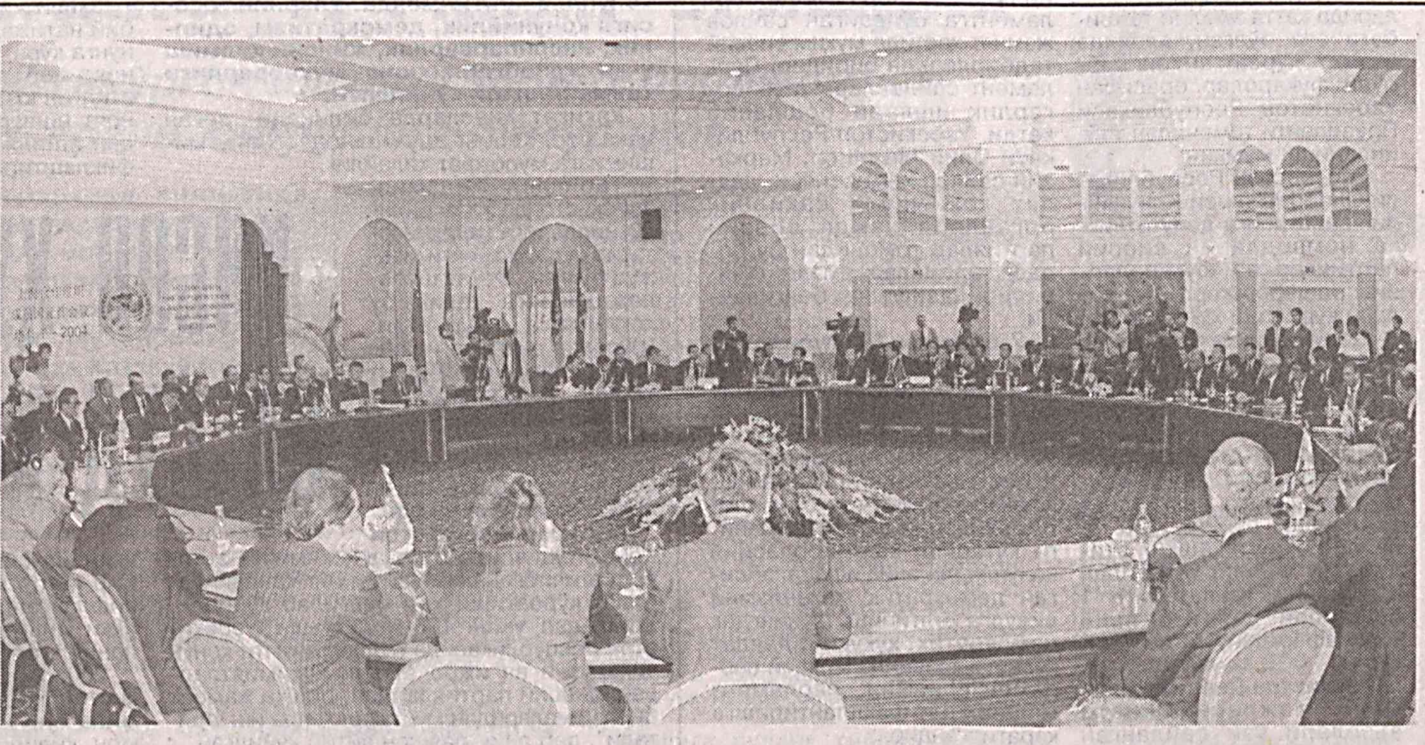

ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ ЙЎЛИДА

ШҲТга аъзо давлатлар раҳбарлари Кенгашининг мажлиси Қозоғистон, Хитой, Қирғизистон, Россия, Тожикистон ва Ўзбекистон Президентларининг тор доирадаги учрашуви билан бошланди. Нурсултон Назарбоев, Ху Цзиньтао, Асқар Акаев, Владимир Путин, Имомали Раҳмонов ва Ислом Каримов ШҲТни ривожлантириш ва кўп томонлама ҳамкорликни кенгайтириш масалалари, қатор халқаро ва минтақавий муаммолар юзасидан фикр алмашдилар.

Халқаро ташкилотларнинг нуфузи ва аҳамияти уларга дунёда берилаётган эътибор ва фаолиятининг самарадорлиги билан белгиланади. ШҲТ ташкилот сифатида шаклланиш ва бошланғич тадрижий ривожланиш жараёнини қисқа фурсатда босиб ўтди. 2001 йил 15 июн куни Хитойнинг Шанхай шаҳрида олти мамлакат раҳбари ШҲТни тузиш тўғрисидаги декларацияга имзо чекди. Унинг доимий ишловчи икки органи — Котибият ва Минтақавий аксилтеррор тузилмасини ташкил этишга келишиб олди. Таъсис ҳужжати — Хартия (низом) 2002 йил 7 июнь куни Россиянинг Санкт-Петербург шаҳрида қабул қилинди. Шу тариқа ташкилот халқаро юридик мақомга эга бўлди.

Ўтган йил 29 май куни бўлган Москва саммитида 2004 йилнинг январидан Пекинда Котибиятни, Тошкентда Минтақавий аксилтеррор тузилмаси ижроия қўмитасини ишга туширишга қарор қилинди.

Булардан ташқари, 2003 йил сентябрда Ҳукумат раҳбарлари Кенгаши қарори билан савдо-иқтисодий соҳада кўп томонлама ҳамкорликнинг узоқ муддатли дастури ишлаб чиқилди ва тасдиқланди.

ШҲТ доирасида аъзо мамлакатларнинг ташқи сиёсат маҳкамалари, иқтисодиёт ва савдо вазирликлари, хавфсизлик кенгашлари ўртасида мунтазам мулоқотлар ўтказилмоқда. Тошкент саммити арафасида ҳам бу идоралар раҳбарларининг учрашувлари ташкил этилди. Бу ташкилотни ривожлантиришга, унинг доирасидаги ҳамкорликка муҳим аҳамият берилаётганидан яна бир далолатдир.

Тошкент учрашувида кўрилган масалалар орасида ШҲТ фаолиятининг икки асосий йўналиши — хавфсизлик ва савдо-иқтисодий ҳамкорлик муаммолари музокараларнинг бош мавзуси бўлди.

Қатнашчилар Мўғулистон Президенти Нагацийн Багабандининг мурожаатини кўриб чиқиб, ушбу мамлакатни ташкилотга кузатувчи мақомида қабул қилишга қарор қилдилар.

Нафақат ШҲТ минтақаси, балки бутун дунёдаги вазиятга таъсир кўрсатиб турган Афғонистондаги вазият ҳам анжуман кун тартибидан ўрин олди. Таъкидламоқ жоизки, Афғонистон муаммоларини ҳал қилишга бағишланган анжуман ва йиғилишлар кўпинча бу давлатнинг иштирокисиз ўтиб келарди. Аниқроғи, Афғонистон муаммоларини ечишда Афғонистоннинг ўзи қатнашмас ва бунга муҳим аҳамият берилмасди. Бунинг объектив ва субъектив сабаблари бор. Афғонистонда марказий ҳокимият йўқ эди, мамлакатни бўлиб олиб, ўзига тегишли ҳудудларни назорат қилувчи гуруҳлар эса бир-бирини тан олмас, бир даврада учрашишни истамасди. Энди вазият ўзгарди. Шу боис Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ташаббуси билан ШҲТнинг Тошкент саммитига Афғонистон мувaққат маъмурияти раҳбари Ҳамид Карзай меҳмон сифатида таклиф қилинди. Мантиқан олганда, унинг бевосита муҳокама жараёнида иштирок этиши вазиятни тўғри баҳолаш ва ҳар томонлама мақбул қарорлар қабул қилишда муҳим аҳамият касб этиши шубҳасиздир.

Шу тариқа ташкилот тарихида илк бор ШҲТ Давлат раҳбарлари Кенгашининг кенгайтирилган тартибдаги учрашувида Афғонистон раҳбари Ҳамид Карзай ва Мўғулистон Президентининг вакили, мамлакат ташқи ишлар вазири Лувсангийн Эрдэнэчулуун қатнашди.

ШҲТ саммити кун тартибида хавфсизлик масаласига кенг ўрин берилгани бежиз эмас. Яқинда Ўзбекистонда содир этилган террорчилик ҳаракатлари хавфсизликка таҳдид ҳамон сақланиб қолаётганини кўрсатди. Бу воқеалар нафақат Ўзбекистон, балки бутун Марказий Осиё минтақасида вазиятни издан чиқаришга қаратилган ҳаракат сифатида қабул қилиниши лозим.

Маълумки, бутун дунёда террорчилик кучаймоқда. Ядровий, кимёвий, биологик, электрон террорчилик хавфи пайдо бўлди. Шуларни ҳисобга олган ҳолда, ШҲТ эгаллаган минтақада таҳдидларнинг олдини олиш учун яхлит бир тизим, умумий механизм ишлаб чиқиш мақсадга мувофиқдир. Ташкилот хавфсизликни мустаҳкамлаш борасида амалий ҳамкорликни ривожлантираётганини таъкидлаш жоиз. Тошкентда расман очилган Минтақавий аксилтеррор тузилмаси зиммасига ахборот алмашиш, чегара ва божхона қўмиталарининг, махсус хизматларнинг ҳамкорлигини мувофиқлаштириш, шу орқали террорчиликнинг олдини олиш вазифаси юкланган.

Президент Ислом Каримов кўп бор таъкидлаганидек, террорчиликка қарши курашда қўпорувчиларни, уларнинг базаларини йўқотиш билан чекланиб, яъни таҳдидларга фақат куч билан жавоб бериш билан кифояланиб бўлмайди. Одамларнинг онгини заҳарлайдиган, террорчиликни молиялаштирадиган марказларга қарши кескин курашиш керак. Бу кураш сиёсий, ижтимоий-иқтисодий мезонларни ҳам қамраши даркор.

Саммитда Ўзбекистон раҳбари ана шу заруратни таъкидлар экан, террор ва наркобизнес учун "транзит давлат" тушунчасининг ўзи йўқлигини қайд этди. Яъни, таҳдид муайян бир мамлакатга қарши қаратилмаган бўлса, унга нисбатан бефарқ бўлиш - нотўғри. Ер юзида террорчилар ўзини хотиржам сезадиган жой қолмагандагина террорчиликка қарши халқаро кураш кутилган самарани бериши мумкин.

ШҲТ саммитида кўрилган иккинчи асосий масала савдо-иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш билан боғлиқ. Зеро, иштирокчилар таъкидлаганидек, ШҲТ аъзо мамлакатларни хавфсизлик орқали ҳамкорлик сари бошлайдиган ташкилотдир. Иқтисодий ҳамкорликда транспорт инфратузилмасини ривожлантириш, табиий, минерал хомашё захираларини ўзлаштириш, сув-энергетика захираларидан унумли фойдаланиш, экологияга оид масалалар, хусусан, ичимлик суви муаммоларини ҳал қилиш каби долзарб вазифалар бор.

Ислом Каримов Марказий Осиёда умумий бозор яратиш тўғрисидаги таклифини ШҲТ саммитида яна бир бор эълон қилди. Зеро, "Марказий Осиё ҳамкорлиги" ташкилотини тузган минтақамиз мамлакатларининг бу мақсадга эришишида Россия ва Хитойдек қудратли давлатлар билан ШҲТ доирасида ҳамкорликни чуқурлаштириш муҳим аҳамият касб этади.

Бундан ташқари, ШҲТ мамлакатлари қитъалараро транспорт йўлакларининг муҳим бўғинидир. Шуни инобатга олсак, янги транспорт тармоқларини барпо этиш орқали ШҲТ мамлакатлари дунёнинг бошқа давлатлари билан ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришда қўшимча имкониятга эга бўлади. Маълумотларга қараганда, ҳозир Хитой йўналиши, Афғонистон орқали Форс кўрфази бандаргоҳларига чиқадиган йўналиш бўйича лойиҳалар ўрганилмоқда.

Фан-техника ва юқори технология, энергетика соҳаларида ҳам интеграция жараёнларини кучайтириш орқали, минтақавий ҳамкорликни кенг кўламли халқаро ҳамкорлик даражасига кўтариш мумкин.

Самарали ҳамкорликни ривожлантириш учун ўзаро ишончни мустаҳкамлаш, бунинг учун эса мулоқотларни фаоллаштириш, ШҲТнинг бир мамлакатидан иккинчисига борадиган сармоянинг хавфсизлигини кафолатлайдиган ҳуқуқий пойдеворни яратиш керак. Бу йўлда учрайдиган тўсиқ ва муаммоларни бартараф этиш зарур. Шунда ҳамкорликдаги иқтисодий дастур ва лойиҳаларнинг кўлами янада кенгаяди.

Саммит қатнашчилари савдо-иқтисодий алоқаларни рағбатлантиришга келишиб олдилар.

Йиғилишда Россия Президенти Владимир Путин ШҲТнинг Афғонистон бўйича мулоқот гуруҳини тузиш таклифини илгари сурди. ХХР Раиси Ху Цзиньтао Хитой ҳукумати ШҲТ доирасидаги иқтисодий муносабатларни ривожлантиришга 900 миллион АҚШ доллари миқдорида кредит ажратишини маълум қилди.

Учрашувнинг якуний хулосаси шундан иборатки, аъзо мамлакатларнинг иқтисодиётни юксалтириш, халқлар фаровонлигини ошириш, хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлидаги ҳамкорлиги ШҲТнинг, шубҳасиз, халқаро ҳамжамиятда муносиб ўрин эгаллаш имконияти мавжудлигини кўрсатмоқда. Ташкилот тўла шаклланиб бўлди, энди амалий ишлар даври бошланди.

Саммит қатнашчилари ШҲТ Давлат раҳбарлари Кенгаши мажлиси якунлари бўйича Тошкент декларацияси, ШҲТнинг ваколатлари ва иммунитетлари тўғрисидаги конвенция, Наркотик воситалар ва психотроп моддаларнинг ноқонуний айланишига қарши курашда ҳамкорлик тўғрисидаги битим, ташкилот ва унинг органлари фаолиятига доир қатор ҳужжатларни имзоладилар.

Журналистлар билан учрашувда саммит қатнашчилари мулоқотлар ғоят самарали бўлганини, имзоланган ўнта ҳужжат ташкилот тўғри йўлдан бораётганини кўрсатишини таъкидладилар.

Президент Ислом Каримов Тошкент саммити ШҲТнинг шаклланиш даврини ниҳоясига етказиб, унинг фаолиятида амалий мазмун устуворлик касб этган янги даврни очиб берганини таъкидлади.

Дарҳақиқат, ШҲТ қисқа вақт ичида тўла ҳуқуқли халқаро ташкилотга айланиб улгурди. Бу даврда катта ишлар амалга оширилгани ташкилотнинг юксак нуфузи ва улкан салоҳиятидан далолатдир.

ШҲТнинг навбатдаги саммити Қозоғистонда бўлади ва унга энди Қозоғистон томони раислик қилади.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА мухбири

ПРЕЗИДЕНТЛАР УЧРАШУВИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 17 июнь куни Афғонистон мувaққат маъмурияти раҳбари Ҳамид Карзай билан учрашди.

Суҳбат чоғида икки томонлама муносабатлар, Афғонистондаги тикланиш жараёнларига доир, жумладан, давлатимизнинг қўшни мамлакатга кўрсатаётган ёрдамини кучайтириш масалалари муҳокама қилинди.

Ҳамид Карзай Ўзбекистоннинг Афғонистон инфратузилмасини тиклашга қўшаётган ҳиссаси ғоят салмоқли эканлигини таъкидлади. ШҲТ саммитиға таклиф этгани учун Ислом Каримовга миннатдорлик билдирди.

❖ ❖ ❖

Мамлакатимиз раҳбари шу куни Қирғизистон Президенти Асқар Акаев билан ҳам учрашди. Мулоқот асносида Ўзбекистон ва Қирғизистон хавфсизлик органларининг ҳамкорлиги, сув-энергетика захираларидан янада унумли фойдаланиш масалалари кўриб чиқилди.

Асқар Акаев ШҲТнинг Тошкент саммити якунларига юқори баҳо берди ва Ислом Каримовни бу муваффақият билан самимий қутлади.

(ЎзА)

Бугунги мамлакат тараққиётини жадллаштириш, ислоҳотларни инсон манфаатларига йўналтириш, ҳар бир оила учун муносиб яшаш шароитларини таъминлаш ва ҳамма жойда Ватан, юрт тақдири учун жавобгарлик ҳиссини кучайтиришда кимлар ташаббускор бўлиши керак?

Албатта ҳаёт билан ҳамнафас бўлиб ўз дастурий ғояларини илгари сураётган, халқ билан мулоқотга кираётган сиёсий партиялар !

Ўзбекистон "Адолат" СДП Самарқанд вилоят Кенгаши ва унинг бошланғич ташкилотлари фаолиятида айни шундай ишчанликни, ташаббускорликни сезиш мумкин.

СИЁСИЙ ҲОЗИРЖАВОБЛИК ВА ФУҚАРОВИЙ ҲУШЁРЛИК

Ўзбекистон бизни ягона мақсад йўлида бирлаштира олади, — дейишмоқда "Адолат" СДП Самарқанд вилоят Кенгаши фаоллари

— Мамлакатимизда кечаётган ижтимоий-сиёсий жараёнларга нисбатан мустақил фуқаролик позицияларини шакллантира олиш, шубҳасиз энг катта ютуғимиз бўлади, — дейди вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Жуманиёз Алибеков. — Чунки тараққиётимизни чеклаб, илгари қараб юришимизга халақит бераётган фуқаролардаги лоқайдлик, сиёсий бефарқлик билан энди сира муроса қилиб бўлмайди. Айниқса, янада чуқур демократик ўзгаришлардан дарак бераётган янги сайловлар арафасида кимларга таъсир кўрсата олишимизни, нималарга қодир эканлигимизни олдиндан ҳис этишимиз керак.

Дарвоқе, Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясининг Самарқанддаги мавқеи, нуфузи ҳақида далил излаб юришнинг ҳожати йўқ. Вилоят матбуоти, телевидениеси орқали уюштирилаётган баҳс-мунозаралар сабаб одамлар бу партиянинг ҳозиржавоб вакилларини яхши таниб қолишган. Турли даражадаги йиғилишлар, учрашувларда эса партия фаолларининг ижтимоий-иқтисодий ҳаётнинг долзарб муаммоларини кўп марталаб кўтариб чиқаётганликларига гувоҳ бўлишган.

Шундай ҳозиржавоблик боис бугун вилоятда "Адолат" СДП тарафдорларининг сафи кенгаймоқда. Ҳозир партия аъзоларининг сони 6 минг нафардан ошди. Шаҳар ва туманларда эса юзлаб бошланғич ташкилотлар мунтазам самарали фаолият юритмоқда.

Яқинда Самарқанд шаҳар газ таъминоти идораси ишчи-хизматчилари билан бўлиб ўтган учрашув ҳам партия фаоллари билан самимий мулоқотга айланиб кетди. Бунинг натижасида бирйўла 53 киши ташкилот сафига қабул қилинди. Сабаби газчилар бу учрашувда уларни қийнаётган саволларга жавоб топа олдилар. Муаммони ҳал этиш учун кимга эргашиш мумкинлигига ишонч ҳосил қилдилар.

Шундан сўнг кўп ўтмай Самарқанд Давлат тиббиёт институтиниг 1-клиникасида ўтган учрашув ҳам партия фаоллари учун жиддий имтиҳон бўлди. Бу ерда вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Жуманиёз Алибеков, Кенгашнинг иккинчи котиби Ҳайдар Исломов, Самарқанд шаҳар партия Кенгаши котиби Мамаюсуф Салимов ва бошқалар ташкилотнинг истиқболини амалий ишлар мисолида кўрсатиб боришга ҳаракат қилдилар. Талабаларнинг ва профессор-ўқитувчиларнинг "Агар сиз етакчи партияга айланиб парламентда муносиб мавқега эга бўлсангиз кимларнинг манфаати ҳақида кўпроқ ўйлар эдингиз?" деган саволларга "Яхши яшаш учун астойдил интиладиган ҳар бир кишининг" деган лўнда жавоб қайтарилди. Бу ерда ҳам партия аъзолигига қабул муваффақиятли кечди.

— Омма билан ўтказилаётган учрашувлар партия ташкилотининг сайловолди тактикаси ва стратегиясини аниқлаб олишимиз, зарур бўлганда ҳаракатимизга ўзгартиришлар киритишимиз учун бениҳоя муҳим, — дейди вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби Ҳайдар Исломов. — Чунки ҳокимият учун курашда бизга таваккалчилик эмас, рақобат кучларининг лаёқати тарафдорларнинг бизни қай даражада қўллаб-қувватлашини билишимиз керак.

Дарвоқе, вилоят партия Кенгашининг мажлислар залида шаҳар ва муаммолар партия Кенгашларининг биринчи котиблари иштирокида бўлиб ўтган йиғилишда ҳам сайловларга таёргарлик кўриш ва номзод кўрсатиш билан боғлиқ масалалар атрофлича муҳокама этилди. Бу борада бошланғич партия ташкилотларига зарур йўл-йўриқ, тавсиялар берилди. Ҳар битта номзод партиявий талабларга қараб танлаб олиниши ва у ўз ҳудудинининг долзарб муамоларидан хабардор бўлиши зарурлиги уқтирилди.

Йиғилишда сайловларга тайёргарлик ишларини кучайтиришда вилоят партия Кенгашининг янги нашр этиладиган "Жаҳон" газетаси яхши тарғиботчи вазифасини ўташи таъкидланди.

— Асли касбим ўқитувчилик, — дейди Жомбой туман партия Кенгашининг биринчи котиби Гулбаҳор Муқаддасова. — Ҳозир мактабларда таътил бошланди. Лекин сиёсий фаолиятда таътил, танаффуслар бўлмайди. Биз учун қайноқ иш, ташвишлар давом этади. Партия аъзолари сонини яқин орада яна минг нафарга кўпайтирмоқчимиз.

Демак, олдинда ҳал этилиши лозим бўлган ишлар кўп. Энг муҳими — одамларни уйғотиш, уларни янгича яшаш ва фикрлашга даъват этиш зарур. Бу борада партия фаолларидан ҳар қадамда сиёсий ҳозиржавоблик ва фуқаровий бедорлик талаб этилади.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ
"Адолат"нинг ўз мухбири

МИЛЛИЙ ПАРЛАМЕНТАРИЗМ ДЕМОКРАТИЯМИЗ ЮТУҒИ

Мамлакатимизда демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш ва адолатли фуқаролик жамиятини шакллантириш давлатимизнинг бош стратегик мақсадидир. Шу туфайли ҳам бу йўлда ҳозир жамият ҳаётининг барча соҳаларида кенг қамровли ислоҳотлар олиб борилмокда. Олиб борилаётган ушбу сиёсий ислоҳотлар заминда парламентни шакллантириш муҳим аҳамиятга эгадир. Парламентни шакллантириш ҳар қандай демократик давлатда ўзига хос хусусиятларга эга бўлиб, унда авваламбор халқнинг иродаси мужассамлашгандир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов парламент ислоҳотлари тўғрисида тўхталиб: “Ҳаёт ўзгариши билан, одамларимизнинг аввалги сиёсий ва маънавий онги улғайиши билан, бизнинг парламентимизнинг ташкил этилиши ҳам, унинг фаолиятида ҳам тегишли ўзгаришлар бўлиши табиийдир”, деб жуда тўғри таъкидлаб ўтдилар. Дарҳақиқат, икки палатали парламентнинг шаклланиши давлат ҳокимияти олий органларида халқ хоҳиш — иродасини янада кенгроқ таъминлайди. Шунингдек, дунёнинг ривожланган мамлакатларидаги парламентаризм тажрибаси, ўзбек халқининг миллий қадриятлари ва минталитетини ҳисобга олган ҳолда парламентда қонун қабул қилиш жараёнини такомиллаштириш ва муҳим давлат масалаларини ҳал этишдаги ролини кучайтиради.

Ўзбекистон Республикасида 2002 йил 27 январда ўтказилган референдум натижалари асосида Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси “Референдум якунлари ва давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида”ги қонунни қабул қилиб, унда мамлакатимизда қонун чиқарувчи ҳокимият органи — икки палатали парламент тузилиши, таркиби, фаолият юритиш асослари, шунингдек мамлакатимизда олиб борилаётган демократик ислоҳотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини шакллантиришда қонунчилик тизимини такомиллаштириш юзасидан устувор йўналишларни белгилади. Юқоридагилардан келиб чиқиб, Олий Мажлис “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида”, “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси тўғрисида”, янги таҳрирда “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида”ги қонунларни қабул қилиб, бу қонунларда белгиланди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 117-моддасига мувофиқ Президент сайлови, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесига, шунингдек маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органларига сайлов уларнинг конституциявий ваколат муддати тугайдиган йилда декабрь ойининг учинчи ўн кунлиги биринчи якшанбасида ўтказилиши белгиланган.

Шу куни Ўзбекистон Республикасининг янги таҳрирдаги “Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлисига сайлов тўғрисида”ги қонунига асосан, Ўзбекистон Республикаси Қонунчилик палатаси депутатлари бир мандатли сайлов округлари бўйича кўппартиявийлик асосида умумий, тўғридан-тўғри сайлов асосида яширин овоз бериш йўли билан сайланади. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати ҳудудий вакиллик палатаси бўлиб, Сенат аъзолари Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоятлар, туманлар ва шаҳарлар давлат ҳокимияти вакиллик органлари депутатларининг тегишли қўшма мажлисларида мазкур депутатлар орасидан яшириш овоз бериш йўли билан депутат сайланиши, шунингдек, Сенатнинг ўн олти нафар аъзоси фан, санъат, адабиёт, ишлаб чиқариш соҳасида ҳамда давлат ва жамият фаолиятининг бошқа тармоқларида катта амалий тажрибага эга бўлган, алоҳида хизмат кўрсатган энг обрўли фуқаролар орасидан Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан тайинланиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига депутатликка номзодларни сиёсий партиялар ва фуқароларнинг ташаббускорлик гуруҳлари кўрсатиш ҳуқуқига эга.

Депутатликка номзодлар кўрсатиш сайловга олтмиш беш кун қолганда бошланиб, сайловга қирқ кун қолганда тугаши қонун билан белгиланган. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига сайловлар бўйича 120 та сайлов округи ташкил этилиб, шу сайлов округидан Қонунчилик палатасига 1 нафардан депутат, яъни 120 нафар депутат сайланди.

Ўзекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзолари ўзи сайланган минтақанинг ҳаёт тарзи ва долзарб муаммоларини яхши билишлари лозим, шу асосда ўзи сайланган ҳудудда яшовчи халқнинг манфаатини ва иродасини парламент даражасида ифода этиши ҳамда уларнинг манфаатини бир хилда ҳимоя қилишни таъминлаш лозим.

Мамлакатимизда жорий йилнинг декабрь ойида парламентга бўладиган сайлов жамият ҳаётида муҳим сиёсий тадбирлардан биридир. Парламент сайловларига тайёргарлик ишлари бошланиб кетди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Марказий сайлов комиссияси, давлат ҳокимияти вакиллик органлари ҳамда сиёсий партиялар томонидан бу борада тадбирлар амалга оширилиб, вазифалар белгиланди.

Ўзбекистон Республикасида демократик тамойиллар асосида амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёнида қонун чиқарувчи ҳокимият органини икки палатали парламент сифатида шакллантириш мамлакатимизда қонун ижодкорлиги савиясини дунё андозасига кўтариш, халқ иродасини қонунларда аниқ ифодалайдиган демократик механизмни вужудга келтириш, шунингдек демократик ҳуқуқий давлат қуриш жараёнида миллий парламентаризмни, парламент маданиятни шакллантиришга қаратилгандир.

Хуснора КАЗАКОВА,
Тошкент давлат юридик институти “Давлат ҳуқуқи ва бошқаруви” кафедраси ўқитувчиси

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ ВА СУД ҲОКИМИЯТИ

Ўзбекистон Республикаси конституциясида суд ҳокимияти уч ҳокимиятнинг бири сифатида эътироф этилган. Бу эса асосий қонунимизнинг энг муҳим ютуғи, афзаллигидир. Чунки ҳокимиятнинг учга бўлиниши ҳуқуқий-демократик давлатнинг асосий шартидир. Ҳуқуқий-демократик давлатда судларнинг роли ва аҳамияти катта бўлади. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш юксак даражага кўтарилади. Шу сабабли ҳам юртимизда умуминсоний қадриятлар ва умум эътироф этилган ҳуқуқ андозаларига асосланган, шаклан ва моҳиятан янги-янги қонунлар яратилмоқда. Уларнинг асосига қонунийлик, демократизм, одиллик, инсонпарварлик, жиноий қилмиш учун жавобгарликнинг муқаррарлиги таъмойиллари қўйиляпти.

Ҳақиқат қиёсларда билинади, деган нақл бор. Келинг, шу маънода яқин ўтмишимизга мурожаат қилайлик.

Тарихдан биламиз, Ўзбекистонда XX асрнинг 20-йилларига қадар мустақил суд ҳокимияти мавжуд бўлган. Фақат шўролар даврига келиб бу ҳокимиятга путур етди. Шўролар давридаги конституцияларнинг бирортасида суд ҳокимияти мутлақо тилга олинмаган, тилга олиниши у ёқда турсин суд тоталитар тузумнинг жазолаш органига айлантирилган эди.

Мустақил Ўзбекистон Конституциясида эса суд ҳокимияти эътироф этилибгина қолмай, унинг қандай фаолият кўрсатиши ҳам белгилаб қўйилди. Жумладан, унинг 106-моддасида “Ўзбекистон Республикасида суд ҳокимияти қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятлардан, сиёсий партиялардан, бошқа жамоат бирлашмаларидан мустақил ҳолда иш юритади”, деб аниқ-равшан айтиб қўйилган.

Асосий Қонунимизнинг 112-моддасида “Судлар мустақилдирлар, фақат қонунга бўйсунадилар. Судлар одил судловни амалга ошириш борасидаги фаолиятига биронбир тарзда аралашишга йўл қўйилмайди ва бундай аралашиш қонунга мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади. Судьяларнинг дахлсизлиги қонун билан кафолатланади”, деб белгиланган. Ушбу тамойил судьяларга ишларни тўғри ва қонуний ҳал этиш учун катта имконият яратади.

Конституциямизда давлат ҳокимияти қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятидан ташкил топганлиги, суд ҳокимиятининг қандай фаолият кўрсатиши аниқ белгилаб қўйилганлиги туфайли мамлакатимизда кенг қамровли суд ҳуқуқ ислоҳотлари ўтказиш имкониятини яратди. Хусусан, Президентимиз Ислом Каримов Конституцияда белгилаб қўйилган қоидалардан келиб чиқиб, судларни жазоловчи органдан фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи органга айлантириш вазифасини қўйди. Ана шу юксак мақсадга эришиш учун кенг қамровли суд-ҳуқуқ ислоҳотларини амалга оширишга киришилди.

1993 йил 3 сентябрда “Судлар тўғрисида”ги Қонуннинг қабул қилинганлиги суд ҳокимиятини мустаҳкамлашда биринчи қадам бўлди. Чунки унда суд мустақиллиги, судьялар мақоми сингари конституциявий тамойиллар янада ривожлантирилди. Жумладан, судьялар лавозимга Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан тайинланадиган бўлди. 2000 йил 14 декабрда ушбу Қонун янги таҳрирда қабул қилинди. Мазкур қонунга биноан суд амалиётида апелляция инстанцияси жорий этилди. Бунинг натижасида суд хатоларини ортиқча сансоларликсиз бартараф этиш имконияти туғилди. Фуқароларнинг ҳуқуқлари кенгайди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг [illegible] “Ўзбекистон Республикасида суд тизимини такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармони [illegible]

[illegible] зимларга тавсия этиш бўйича Олий малака комиссияси зиммасига юкланди.

Иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг олтинчи сессиясида қабул қилинган “Жиноий жазони лебераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ва маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги” қонун суд-ҳуқуқ ислоҳотларини амалга оширишда, демократик ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти қуришнинг замонавий стратегиясини шакллантиришда муҳим қадам бўлди.

Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши, ярашув институти жорий этилиши туфайли жазо тайинлаш амалиётида ижобий натижаларга эришилмоқда. Ушбу Қонунга кўра, бир қатор қилмишларнинг жиноят деб топилмаслиги оқибатида ҳукм этилган юздан зиёд шахсга нисбатан жиноят ишлари тугатилди. Судлар томонидан тайинланган жазо янги қонунга мувофиқлаштирилиши жараёнида олти мингга яқин шахснинг жазоси енгиллаштирилди. Бир қатор жиноят таркиблари қайта таснифланганлиги сабабли жазони ўтаётган икки мингдан зиёд маҳбус енгилроқ колония турига ўтказилди.

2003 йил 19 декабрда бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси олий суди Пленумида бир неча масалалар қаторида “Гумон қилинувчи ва айбланувчини ҳимоя ҳуқуқи билан таъминлашга оид қонунларни қўллаш бўйича суд амалиёти тўғрисида”ги масала ҳам муҳокама қилинди ва тегишли қарор қабул қилинди.

Қарорда илк бор гумон қилинувчи ва айбланувчига тегишли ҳимояга бўлган ҳуқуқнинг асослари ва моҳияти очиб берилган. Жиноят-процессуал кодексининг 46 ва 48-моддаларига кўра ишнинг ҳар қандай ҳолатлари бўйича кўрсатма ва тушунтириш бериш, гумон қилинувчи ва айбланувчининг мажбурияти эмас, балки ҳуқуқидир. Шу туфайли қарорнинг 3-бандида бундай дейилган: “Қонунга кўра (ЖПК 24,64-моддалари), жиноят ишини юритишга масъул барча давлат органлари ва мансабдор шахслар (суриштирувчи, терговчи, прокурор, судья) гумон қилинувчига, айбланувчига унинг ҳуқуқларини тушунтиришлари ва ўзига тегишли ҳимоя ҳуқуқидан амалда фойдаланиш учун реал шароит яратиб беришлари шарт”.

Шахс жиноят процессуал кодексининг 221-моддаси тартибида ушланган пайтдан бошлаб гумон қилинувчи деб ҳисобланади. Шу муносабат билан қарор лойиҳасининг 8-бандида ушлаб туриш ҳақидаги баённома, қонунга кўра, шахс милиция ёки бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органга келтирилгандан сўнг расмийлаштирилиши белгиланган бўлсада, у амалда ушланган (қўлга олинган) пайтдан бошлаб гумон қилинувчи, деб ҳисобланиши, айнан шу пайтдан бошлаб, шахс гумон қилинувчининг барча ҳуқуқларидан, шу жумладан, ҳимоячи олиш ҳуқуқидан фойдаланиши алоҳида таъкидланган. Шу туфайли, бундай [illegible]

[illegible] 221, 227-моддалари тартибида ушланган ёки эътиёт чораси сифатида қамоққа олинган ҳолларда [illegible]

Ўктам ХОЛИҚОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий суд судьяси

Ислоҳот ва самара

ОҚТОШДОН: СИФАТИ АЪЛО, ХАРИДОРИ БИСЁР

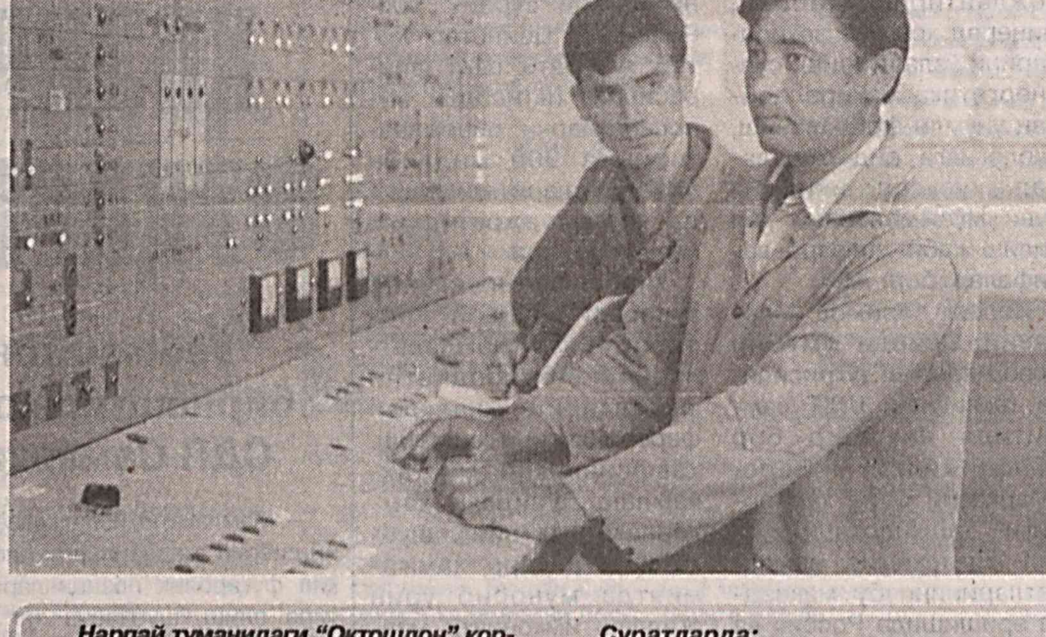

Нарпай туманидаги “Оқтошдон” корхонаси маҳсулотларига бугун нафақат вилоятда, балки Республикамизда ҳам талаб катта. Ҳозир бу ерда Швейцариянинг “Бюлер” технологияси асосида суткасига 300 тонна буғдой қайта ишланиб сифатли ун чиқарилмоқда. Жамоа маҳсулотнинг бир қисмини Тожикистон, Молдова сингари мамлакатларига экспортга жўнатмоқда.

Суратларда:
1. “Оқтошдон” акциядорлик жамияти раҳбари Қаршибой Ибатов.
2. Тегирмон цехи операторлари Ҳамро Бегимов ва Тошпўлат Суванов.
3. Корхонада доим технологик ускуналарининг бенуқсон ишлаши таъминланмоқда.
Муаллиф олган суратлар.

“АЛИ-АКБАР” ЯККАКУРАШЧИЛАРИ

Маълумки, таэквон-донинг ватани бўлмиш Корея давлатида қадим-қадимдан кўплаб жанговор спорт турлари-яккакурашлар мавжуд бўлган. 1995 йилнинг 11 апрелида янги услуб-Таэквондо ташкил этилгани расмий равишда эълон қилинди.

Таэквон-донинг уч йўналиши орасида энг ёши бўлган GTF юртимизга кириб келганига кўп вақт бўлгани йўқ. 2003 йил 23 май ойида Тошкент шаҳар Федерацияси ташкил топди. Ўша йилнинг 29 августида эса таэквон-до GTF бўйича биринчи бўлиб-"Али-Акбар" спорт клуби иш бошлади. Ушбу спорт турининг йўналишлари ўртасидаги фарқлар шундан иборатки, биринчидан GTF да мусобақалар ўтказишдаги тартиб қоидалар анча фарқлидир. Иккинчидан, оёқ ва қўлнинг иштироки тенглаштирилган. ITF да 30 фоиз қўл ва 70 фоиз оёқ, WTFда 10 фоиз қўл ва 90 фоиз оёқ (ушбу йўналишда қўл билан юзга урилмайди) иштирок этса, GTFда иккаласи баравар, яъни 50 фоиз оёқ ҳамда 50 фоиз қўл қатнашади.

Бугунги кунга келиб, таэквон-до якка курашининг GTF йўналиши бўйича фаолият юритаётган “Али-Акбар” клубининг аъзолари 400 нафардан ошиб кетган. Чунки ушбу спорт турида инсон нафақат жисмоний, балки руҳий жиҳатдан ҳам тарбияланади, камол топади.

Айни пайтда, клубнинг Тошкент шаҳрида иккита, Янгийўл, Оққўрғон ҳамда Чироқчи шаҳарларида биттадан филиаллари иш юритмоқда.

Ушбу клуб аъзолари бўлмиш Қудрат Раҳмонов, Зебо Баратова ва Шаҳзод Ибрагимовлар Ўзбекистон чемпиони бўлсалар, Баҳром Роҳатов ва Машкура Рашидовалар Тошкентда ўтказилган халқаро чемпионат ғолибларидирлар.

Хабарингиз бор, 5-6 июнь кунлари пойтахтимизнинг “Яланғоч” мавзесида жойлашган “Умид” болалар спорт мажмуида таэквон-донинг GTF йўналиши бўйича очиқ турнир бўлиб ўтди. Юртимизнинг турли вилоятларидан ташриф буюрган спортчилар билан бир қаторда Қорақалпоғистон ҳамда Қозоғистон республикаси вакиллари ушбу турнирнинг меҳмони бўлишди.

Мусобақа уч тоифа ёшдаги спортчилар орасида бўлиб ўтди. Болалар, ўсмирлар ва катта ёшдагилар иштирокидаги турнирга таэквон-до фахрийлари, спорт ветеранлари ва яна кўплаб таниқли, кўзга кўринган спортчилар ташриф буюрдилар.

Жамшид МАТЁҚУБОВ
“Адолат” мухбири

ҲАМКОРЛИК МЕВАЛАРИ

Термиз академик лицейида кичик тадбиркорлар етакчилари, йирик компаниялар, банклар, иш билан таъминлаш гуруҳлари, ҳукумат бошқармалари ва нодавлат нотижорат ташкилотлари АҚШ Халқаро ривожланиш агентлиги (USAID) томонидан молиялаштирилувчи маҳалла ҳаракатини иқтисодий сармоялаш дастури (CAIP-MҲСД) анжумани ўтказилди. Форум давомида тадбиркорлар, банк ходимлари, ННТлар ва МҲСД ҳамжамиятлари ўз фаолиятлари ҳақидаги материалларни йиғилганларга улашиб чиқишди. Анжуман доирасида ўтказилган йиғилишлар бизнес уюшмаларга бирлашиш, тадбиркорликни рўйхатдан ўтказиш ва тадбиркорлик фаолиятини молиялаштириш манбаларига йўл топиш масалалари кўриб чиқилди.

— Иқтисодий ва ижтимоий ривожланишни танганинг икки томонига қиёслаш мумкин, — деди жанубий Ўзбекистондаги МСҲД дастури раҳбарининг ўринбосари Марк Граниус. — Кучли ривожланган маҳаллий иқтисодиёт янги иш ўринлари ва вилоятлардаги фуқаролар турмуш тарзининг яхшиланишига олиб келади. Иқтисодий ривожланган маҳаллаларда эса ижтимоий соҳа анча мустаҳкам бўлганлиги сабабли ҳам низоларнинг келиб чиқиш эҳтимоли камаяди. Давлатнинг самарали иқтисодий сиёсати, тадбиркорликни қонуний ҳимоялашнинг узвийлиги ҳамда назорат чора-тадбирлари ва бюрократия даражасининг камайтирилиши кучли иқтисодиёт сари етаклайди.

Маҳмуд Абулфайз,
“Туркистон-пресс”

Партия ҳаёти

Бугунги кунда Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партияси жамиятимизнинг барча соҳалари ва табақалари орасига кириб бормокда. Яқиндагина халқаро Болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати билан партия томонидан жойларда қатор тадбир ва анжуманлар ташкил этилди.

ЖАМИЯТДА ЁШЛАРНИНГ ЎРНИ

Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партияси Республика Давлат Болалар кутубхонаси билан ҳамкорликда “Жамият тараққиётида илм-фаннинг ўрни ва XXI аср ёшлари” мавзуида давра суҳбати ўтказди. Унда иштирок этган партия Сиёсий Кенгаши котиби, Олий Мажлис депутати Дилором Тошмуҳаммедова бу муҳим масала бўйича партия томонидан олиб борилаётган ишлар тўғрисида тадбир қатнашчиларига батафсил ахборот берди. Партиянинг кенг қамровли фаолияти, айниқса, ёшлар сиёсати борасида олиб бораётган ишлари хусусида тўхталиб ўтди. Шундан сўнг партиянинг фаол аъзолари ва жонкуярлари давра иштирокчиларига партия ҳаёти ва ёшлар сиёсати билан боғлиқ ишлар юзасидан ўз мулоҳазаларини билдиришди. Ўз навбатида йиғилишда сўз олган “Адолат” газетаси бош муҳаррири вазифасини бажарувчи Рустам Аҳмадалиев партиянинг ёшлар соҳасида олиб бораётган кенг кўламли ишлари, амалий натижалар ва уларнинг шарофати хусусида тўлақонли маълумот берди.

Шу жумладан, мазкур тадбирда иштирок этган 1-Тошкент Давлат тиббиёт институти профессор-ўқитувчилари анжуман доирасида ўзларининг қизиқарли чиқишлари билан ёшларни фаолликка, ҳаётдан муносиб ўрин топишга ундадилар. Энг муҳими, тадбирда қатнашган барча ёшлар келажакда ўзларига билдирилган ишончни оқлашга, сиёсий жараёнларда фаол бўлишга бурчли эканликларини ҳис этдилар.

Бахтиёр ТОШНАЗАРОВ,
“Адолат” мухбири

СОЛИҚ — ИҚТИСОДИЁТ ТАЯНЧИ

Бугун мамлакатимизда барча соҳалар қатори солиқ тизимида ҳам изчиллик ва собит-қадамлик билан ислоҳотлар олиб борилмокда. Бу ислоҳотларнинг самараси ўлароқ, солиқ тушумлари йил сайин ортиб бормокда. Бироқ, баъзи ҳолларда бюджетдан маош оладиганларга пул бериш масаласи қийин кечмоқда. Бунинг сабаби нимада? Қашқадарё вилоятидаги Муборак тумани Давлат солиқ инспекцияси бошлиғи Файзулла Кўчимов билан қилган суҳбатимиз ана шу ҳақда бўлди.

— Файзулла Мусаевич, хабарингиз бор ишчи хизматчиларнинг ойлик маошларини беришни банклар ўз вақтида амалга оширмаяпти. Бунинг олдини олиш учун туманда қандай чора-тадбирлар амалга оширилаяпти?

— Ўтган йили Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси “Назорат-касса машиналаридан фойдаланишда жавобгарликни ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” қарор қабул қилган эди. Биз ушбу қарор ижросини таъминлаш борасида бир қатор ишларни амалга оширдик. Аввало савдо фаолияти билан шуғулланувчи мавжуд 100 та савдо шахобчаларида фискал хотирасига эга бўлган назорат касса машиналарини ўрнатишга эришдик. Бунинг эвазига ҳозир ҳар ойда 120 миллион сўм нақд пул банк муассасаларига топширилаяпти. Кунлик савдо тушумларини ҳам банкка топширилишини назоратга олганмиз. Лекин назаримда булар ҳали етарли эмасдек. Негаки солиқчи ёки бошқа назоратчи уззукун сотувчини олдида ўтира олмайди. Сотувчилар орасида ҳали-ҳануз савдодан тушаётган пулни назорат касса машинасидан яшириб қолиш ҳолатлари кузатилаяпти. Шу сабабли ҳар бир фуқаро қайси савдо шахобчаси бўлишидан қатъий назар маҳсулот харид қилгандан сўнг назорат касса машинасининг чекини талаб қилиши шарт. Фуқаро ана шундай йўл тутса аминманки, ўзига сифатли маҳсулот харид қилади ва банкларда ўз пул тушуми кўпаяди. Натижада, бюджет муассасалари ходимлари ўз вақтида ойлик маошларини олади. Биз аҳоли ўртасида бу ҳақда тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боряпмиз.

— Сиз юқорида савдо ходимларининг нақд пулни назорат-касса машиналари бўла туриб, яшириб қолиш ҳолатлари кузатилаяпти, дедингиз? Айтингчи бундай нопок савдо ходимларига қандай чора кўриляпти?

— Жорий йилда савдо шахобчаларида 11 марта қисқа муддатли текширишлар ўтказилган бўлса, шунинг еттитасида назорат касса машиналари бўла туриб, ишлатилмаётганлиги аниқланди. Уларга нисбатан 3 миллион 808 минг сўм молиявий жарима солинди.

Жумладан Сардор Алимов туман деҳқон бозорида жойлашган “Сарбастўй” хусусий корхонасига қарашли 1-сонли савдо дўконида 4525 сўм нақд пулни назорат касса машинасига уришини унутиб “тумшуғи”дан илинди. У аввалига эсидан чиққанлигини рўкач қилди. Сезгир солиқчилар дўкондан 41850 сўмлик ҳеч қанақа ҳужжати бўлмаган спиртли ичимликларни топиб олишгандан сўнг эса тили калимага келмай қолди. Ана шундан сўнг ходимларимиз хусусий корхонага 86 минг сўм молиявий жарима, сотувчи Сардор Алимовни эса 54400 сўм маъмурий жарима билан «сийлаш»ди.

1-сонли Қарши ишчилар таъминоти очиқ ҳиссадорлик жамиятига қарашли. “Зангори олов” чойхонасида қисқа муддатли текшириш ўтказилганида сотувчи Зафар Бозоров 8500 сўм пулни назорат касса машинасига кирим қилмаган. Агар шу ерда хўрандалар таомнинг сифатлилиги ва нархи тўғрисидаги чекни сотувчидан сўрашганида эди 8500 сўм савдо пули текширувчилар аралашувисиз ҳам назорат касса машинасига кирим қилинган ва банк муассасаларига топширилган бўларди. Солиқчилар ўз бошимча сотувчи Зафар Бозоровга 27200 сўм маъмурий жарима, жамиятга эса 544 минг сўм молиявий жарима солди.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Тумандаги қурувчилар маҳалласида жойлашган “Фарида” дўконида ҳам текшириш ўтказилганида шу аҳволнинг устидан чиқдик. Сотувчи Фахриддин Элмирзаев назорат касса машинасига оз эмас 19 минг 800 сўм савдо пулини кирим қилмай бемалол навбатдаги харидор билан савдо қилаётганда қўлга тушди. Шу туфайли Фахриддин Элмирзаев 27200 сўм маъмурий жаримага тортилди. Дўконга нисбатан эса 544 минг сўм молиявий жарима қўлланди. Дарвоқе, халқимизда ўз пулига бирор маҳсулот харид қилганида унинг сифати ва кафолати учун чек талаб қилиш қобилияти кучайсагина бу каби нохуш ҳолатлар кузатилмайди. Солиқ идоралари ходимларининг ҳам иши осон кечади. Ҳамда банк муассасаларида нақд пул айланиши тезлашади, тақчиллик сезилмайди. Муборақ туманида солиқ тушумларини кўпайтиришда туман ДСИ ходимлари томонидан масаланинг ана шу жиҳатига эътибор берилаётгани қўл келмоқда.

Комил САХАТОВ,
“Адолат” мухбири

20 июнь — Тиббиёт ходимлари куни

БАРЧА ЮТУҚЛАРГА ЖАМОАМИЗНИНГ ҲАМЖИҲАТЛИГИ ТУФАЙЛИ ЭРИШДИК

дейди, — Каттақўрғон шаҳар тиббиёт бирлашмаси бош врачи Хайрулла Боймуродов

Каттақўрғон шаҳри Самарқанд вилоятида аҳолиси зич жойлашган шаҳарлардан бири ҳисобланади. Бу эса ўз навбатида соғлиқни сақлаш, халқ таълими, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва бошқа кўпгина соҳалар масъуллари зиммасига қатор вазифаларни юклайди. Мухбиримиз тиббиёт ходимлари куни арафасида Каттақўрғон шаҳар тиббиёт бирлашмаси бош врачи Хайрулла Боймуродов билан суҳбатлашиб қайтди.

— Хайрулла Мелиевич, сиз Каттақўрғон туман марказий шифохонасида ҳам анча йиллар раҳбарлик лавозимларида ишладингиз. Ўша пайтлар туманда тиббиёт соҳасидаги қилган ишларингизни туман аҳолиси ҳали-ҳали мамнуният билан эслашади. Айниқса, туман жарроҳлик, терапия, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш соҳаларидаги кўрсатган хизматларингиз таҳсинга сазовор. Шу уринда бир нарсани очиқ айтишимиз керакки, кўпчилик раҳбарлар бир жойда 2-3 йил ишлашади-ю, кейин эса ё жиноий жавобгарликка тортилади, ё қилган номаъқулчиликлари туфайли ишсиз қолади, эл-юртнинг назаридан тушади. Вилоят Соғлиқни сақлаш бошқармаси томонидан сизни вилоятдаги салмоқли тиббиёт муассасаларидан бирига раҳбар этиб тайинланганлиги ҳам юқоридаги ижобий фикрларимиз тасдиғидир...

— Бир нарсани очиқ тан олиш керак. Бошқа соҳа ходимлари хатога йўл қўйиши мумкин. Лекин биз шифокорлар хато қилишимиз асло мумкин эмас. Агарда озгина хатога йўл қўйсак, дардига дармон истаб келган беморнинг ҳаёти хавф остида қолиши мумкин. Буни Яратган ҳам, бандаси ҳам кечирмайди. Шунинг учун барча тиббиёт муассасаларида малакали, қўли енгил кадрларни жой-жойига қўйиш, уларга қулай шарт-шароит яратиб бериш шарт. Каттақўрғон шаҳар тиббиёт бирлашмаси шифохоналари 665 нафар беморга мўлжалланган. Уларга 300 га яқин врач, 600 дан зиёд ҳамшира хизмат кўрсатади. Шифокорларимизнинг 42 таси олий тоифали, 58 таси биринчи тоифали қўли енгил врачлардир. Уларга қулайлик яратиш учун шинам хоналар ва касалликларни аниқлайдиган тиббий жиҳозлар, асбоб-ускуналар билан таъминлаш ҳам муҳим аҳамиятга эга. 2003 йил май ойидан бошлаб барча даволаш муассасаларида 9 миллион 900 минг сўмлик капитал таъмирлаш ишлари олиб борилди. Асаб касалликлари, кардиология ва қабул бўлимларидаги деярли фойдаланишга яроқсиз иситиш тизимлари таъмирланиб, маҳаллий иситиш тизимига ўтказилган шулар жумласидандир. Тиббиёт бирлашмамизнинг моддий-техника базасини яхшилаш мақсадида вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлиғи М.Муслимовнинг ёрдами туфайли ўтган йили 23 миллион 453,8 минг сўмлик тиббий ташҳис қўйиш аппаратлари ва асбоб-ускуналарини олдик. Каттақўрғон шаҳар ҳокимияти ва муассасамиз ҳам 2 миллион 23.4 минг сўмлик 15 га яқин керакли тиббий асбоб-ускуналар харид қилдик.

Алалхусус, яқин-яқинларгача шаҳар тиббиёт бирлашмасида тиббий тез ёрдам кўрсатувчи машиналар деярли фойдаланишга яроқсиз аҳволда эди. Бугунги кунга келиб тиббий тез ёрдам бўлимида енгил машиналар сонини ўн бешгача етказдик ва 8 та тез тиббий ёрдам машинаси ишлаб турибди.

Шунингдек, беморларга қулай шарт-шароит яратиб бериш мақсадида бюджет ҳисобидан 10 миллион 636 минг сўмлик юмшоқ жиҳозлар олдик.

— Мамлакатимиз мустақилликка эришганидан оналик ва болаликни муҳофаза қилишга алоҳида эътибор бериб келинмоқда. Шаҳар тиббиёт бирлашмасида бу борада қандай ишлар амалга оширилаяпти?

— Албатта, фарзандларимизнинг соғлом, бақувват бўлиб камол топишлари учун, нафақат биз шифокорлар, балки ҳар бир фуқаро масъулдир. Чунки, бугунги ўғил-қизларимиз эртанги ҳаётимиз бунёдкорларидир. Шунинг учун тиббиёт бирлашмамиздаги шифохоналар поликлиникаси ва шифохонасида барча қулайликларни яратишга ҳаракат қиляпмиз. [illegible] лалар шифохонасида асаб касалликлари бўлими ташкил этилди. Тургун ёшидаги хотин-қизларни соғломлаштириш мақсадида эса шу йилнинг январь ойидан бошлаб тиббиёт бирлашмамизда Репродуктив Саломатлик Маркази иш бошлади.

Шунингдек, президентимиз Ислом Каримовнинг 1998 йил 10 ноябрдаги "Соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш давлат дастури тўғрисида"ги Фармонига асосан бепул тиббий ёрдам кўрсатадиган ва бошланғич [illegible] Вилоят ССБ [illegible] Нарпай, Ишитхон, Каттақўрғон, Пахтачи туманлари ва шаҳримиз аҳолисига хизмат кўрсатадиган туманлараро [illegible] Маркази ташкил этилди. У энг сўнгги русумдаги замонавий аппаратура ва асбоб-ускуналар билан тўлиқ таъминланди.

Аҳолига пуллик тиббий хизмат кўрсатиш даражаси ҳам яхшиланиб бормоқда. Жумладан, ўтган 2003 йили пуллик тиббий хизматлардан 8 миллион 536,8 минг сўм тушган бўлса, жорий 2004 йилнинг беш ойида 5 миллион 487,9 минг сўмлик тиббий хизмат кўрсатилди. Бу кўрсаткич кўрсатилаётган тиббий хизматлар ўтган йилга нисбатан 54 фоизга ошганлигини билдиради.

— Муаммолар хусусида ҳам тўхталсангиз.

— Бугун фан-техника ниҳоятда ривожланиб бормоқда. Яқингинада сотиб олинган замонавий тиббий ускуналардан ҳам янги-янги хизмат кўрсатадиган, кам сарф-харажат қилинадиганлари чиқди. [illegible]

— Тиббиёт ходимлари куни арафасида ҳамкасбларингизга тилакларингиз.

— Нимаики, ютуқ ва муваффақиятларга эришган бўлсак уларнинг барчасини заҳматкаш ҳамкасбларимизнинг [illegible] Барча ҳамкасбларимни касб байрамлари билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Суҳбатдош: Бахтиёр ТОШНАЗАРОВ, "Адолат" мухбири.

КОЛЛЕЖИМИЗНИНГ КЕЛАЖАГИ ПОРЛОҚ

Сиёб тиббиёт коллежи Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизимидаги йирик ва етакчи махсус ўқув юртларидан ҳисобланади. У 1982 йилда ташкил этилган 2-сон Самарқанд тиббиёт билим юрти негизида 2004 йил 2 январдан фаолият кўрсатиб келмоқда.

Ўқув юрти ташкил қилинганида дастлаб "Ҳамширалик иши" мутахассислиги бўйича 150 ўқувчи қабул қилинган. Кейинчалик "Болалар муассасаси ҳамшираси", "Акушерлик", "Лаборатория диагностикаси" йўналишлари бўйича бўлимлар очилиб, бугунги кунгача жами бўлиб халқ соғлиғини сақлаш тизими учун 12 минг нафардан ортиқ ўрта тиббиёт ходимлари етиштириб берди.

Бугунги кунда "Ҳамширалик иши", "Лаборатория диагностикаси", "Акушерлик иши", "Фармация" бўлимлари мавжуд бўлиб, уларда 2400 дан ортиқ ўқувчилар таҳсил олишмоқда.

Жамоамизда 180 дан ортиқ ўқитувчилар фаолият кўрсатиб келмоқдалар. Уларнинг 4 нафари тиббиёт фанлари номзодлари, 46 киши олий тоифали, 80 киши иккинчи тоифали ўқитувчилардир. Коллеж ўқитувчилари томонидан, 2001-2004 йиллар давомида "Беморларнинг умумий парвариши", "Юқумли касалликлар ва беморларни парвариш қилиш", "Саналогия асослари" фанларидан дарслик, 3 та дастур, 23 та ўқув-услубий тавсиянома ва қўлланмалар, 26 та фандан эса маъруза матнлари яратилган.

Коллеж маъмурияти ўқитувчиларининг педагогик маҳоратини оширишга алоҳида эътибор бермоқда. Сўнгги 3 йил мобайнида 120 нафар ўқитувчи Тошкент ва Самарқанд шаҳарларидаги малака ошириш институтларида, Самарқанд давлат Университети, Самарқанд тиббиёт институтидаги малака ошириш куллиётларида ўз педогогик маҳоратларини оширдилар.

Сиёб тиббиёт коллежида мунтазам равишда "Энг яхши ўқитувчи", "Энг яхши мураббий" кўрик-танловлари ўтказиб турилади. Танловда ғолибликни қўлга киритган ўқитувчиларнинг иш тажрибалари оммалаштирилади. Айниқса, О.Н.Раззоқов, А.К.Байжанов, З.Р.Игамов, Э.Ф.Жалолов, М.Т.Тоҳирова, М.Х.Вафоқулова, Ш.К.Мизамова, С.С.Бекмуродов, Ч.А.Абраев, О.Р.Ҳайдаров, М.М.Эшонқулова, Д.Х.Кенжаева, Л.Х.Карабаев ва бошқа ўқитувчилар машғулотларни юқори услубий савияда ўтказилишини таъминламоқдалар. 2003 йили коллежимиз ҳаётида ишларни яхшилашда ўқув юртининг қайта тузилиш йили бўлди. Ўқув юртига коллеж мақоми берилганлиги, янги йилда уч қаватли замонавий бино қуриб ишга туширилганлиги, талабларнинг ижтимоий ҳимоясини мустаҳкамлаш мақсадида ошхона буфет ва талаблар ётоқхонаси қурилиб, жиҳозланиши ўқув тарбиявий ишларнинг янада юксалишига олиб келди. Янги ўқув бинонинг ишга туширилиши натижасида ўқув хоналари, лабораториялар сони кўпайди, улар зарурий жиҳозлар ва ўқув қуроллари билан таъминланди, шифокорлик касбини мукаммал эгаллашга ва тажриба малакасини ошириш учун яхши имкониятлар яратилди. Ҳозирги пайтда маънавият ва маърифат маркази, 28 та лаборатория, 85 та ўқув хоналари, спорт зали, 25000 дан ортиқ китоб фондига эга бўлган кутубхона ва 100 ўринга эга бўлган қироатхона, 100 ўринли талабалар ётоқхонаси ўқувчилар хизматида. Бундан ташқари коллежимизда "Пентиум II ва IV" русумли компьютерлар, лазерли ва рангли принтерлар, видеомагнитафон ва рангли телевизорлар мавжуд. Коллежда 14 кафедра ташкил этилган бўлиб мутахассисликлар бўйича тўлиқ таълим бериш, юқори ўзлаштиришни таъминлаш, дарс машғулотларига илғор ўқитиш услубларини қўллаш, ўқитувчилар малакасини мунтазам ошириб бориш асосий вазифа этиб белгиланган.

Амалий машғулотларни ўқувчиларимиз вилоят тиббий муассасаларида амалга оширишади. Чунончи, Самарқанд ТО клиникаси, вилоят тез тиббий ёрдам маркази, кўп тармоқли болалар шифохонаси, травматология ва ортопедия, болалар жарроҳлик илмий маркази, сил касалликлари, паразитология институти клиникаси, юқумли касалликлар, шаҳар клиник шифохоналари, поликлиникалар, туманлар марказий шифохоналари, дорихоналар ва ҳоказо.

Талабалар бўш вақтини самарали ўтказишини таъминлаш мақсадида 24 та фан тўгараклари ташкил этилган.

Шунингдек, замон талабига кўра маънавият ишлари бўйича ҳаётбахш анъаналарга мос равишда кенг кўламли фаолият олиб борилмоқда. Ҳафтанинг сешанба куни маънавият куни деб белгиланган, ушбу кунда барча гуруҳларда тарбиявий соатлар маънавий қадриятларга бағишланади. Ўтказиладиган машғулотларда халқимизнинг миллий урф-одатлари, ғурури, ифтихори, мустақиллик ғоялари, давлатимизнинг рамзий белгиларини ўрганишга алоҳида аҳамият берилмоқда.

Маънавият-маърифат марказида ўқувчиларни етук, баркамол, бой маданий меросимиз, умуминсоний қадриятлар, Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқатли қилиб тарбиялаш мақсадида вилоят ва шаҳар ташкилотлари раҳбарлари, прокуратура, суд, адвокатура, миллий хавфсизлик хизмати, диний муассасалар раҳбарлари, санъат арбоблари билан турли хил мавзуларда учрашув ва кечалар ташкил қилинмоқда. Билим юртида вояга етмаганлар ишлари бўйича ҳайъат тузилган бўлиб, ҳайъат вояга етмаганлар билан мунтазам таълим ва тарбия ишлари олиб боради. Жумладан, коллежимизда "Ёшлар XXI аср вабоси-гиёҳвандликка қарши кураш", "Диний ақидапарастлик ва гиёҳвандликнинг зарарли оқибатлари" ва бошқа мавзуларга муҳтож ўқувчиларга "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати гуруҳи ва ёшлар касаба қўмитаси томонидан ёрдам бериб борилмоқда. Вояга етмаган талабаларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш мақсадида билим юртида турли хил тадбирлар, спорт мусобақалари, учрашувлар ўтказилмоқда.

Билим юрти талабалари билан тарихий обидаларга саёҳатлар ҳам вақти-вақти билан уюштирилиб турилмоқда.

Коллежда "Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар" фанининг ўқитилишига катта эътибор берилиб келинмоқда. "Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар" ўқув хонасини жиҳозланиш меъёри ишлаб чиқилди, кўргазмали қуроллар билан талаб даражасида жиҳозланди.

Инсонни ҳар томонлама камол топишида жисмоний тарбия муҳим аҳамиятга эга. Спорт билан доимий шуғулланиш кишини жисмоний томондан ҳар томонлама камол топтиради. Ишда унумли меҳнат қилишга ўргатади. Ана шуни кўзда тутган коллеж маъмурияти, ўқитувчилар жамоаси ёшларни спорт билан шуғулланиши учун барча шарт-шароитларни яратиб бермоқдалар.

Ўқув юртида жиҳозланган спорт зали, баскетбол, волейбол, футбол, қўл тўпи майдончалари ташкил этилган. 2004 йили спорт зали қурилиб ишга туширилгани спорт ишларини янада жонлантириш имконини берди. Ҳозирда 500 дан ортиқ ёшлар турли хил секцияларга қатнашмоқдалар, 250 киши спорт разрядига эга. Ўқитувчилар спорт ишларига фаол қатнашганлиги туфайли шаҳар, вилоят спартакиадаларида фахрли ўринларни эгаллаб келмоқдалар. Коллежда бошланғич ҳарбий таълим фани бевосита спорт билан боғлиқ ҳолда ўтказилмоқда. Бошланғич ҳарбий таълим ўқитувчилари заҳирадаги подполковник Ё.Имомов раҳбарлигида ўқувчиларнинг соғломлаштирилишига ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Сиёб туман коллежи раҳбарияти жамоаси "Таълим тўғрисида"ги Қонун, "Кадрлар таёрлаш миллий дастури" талаблари асосида замонавий талаблар даражасида кичик тиббий мутахассислар таёрлаш жабҳасида тинмай меҳнат қилмоқдалар, янги-янги услубларни амалиётга киритмоқда ва доимий изланишда. Зеро, коллежнинг келажаги порлоқ эканлигига ишончимиз комилдир.

Хожи ХОДИЕВ,
Сиёб тиббиёт коллежи директори, тиббиёт фанлари номзоди.
Эътибор ЖАЛОЛОВА,
Маънавият-маърифат маркази раҳбари.

САЛОМАТЛИК — ТУМАН БОЙЛИК

Инсон саломатлигини тиклашда дори-дармон ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг ўрни беқиёс. Бу борада Тошкент шаҳридаги ёпиқ турдаги "SORB TEX" акциядорлик жамияти фаол иш олиб бормоқда. Мазкур корхона 1997 йилдан бери самарали фаолият кўрсатиб келаяпти. Бугунги кунда бу ерда ўндан зиёд дори-дармон ишлаб чиқарилиб, халқимизнинг эҳтиёжига етказиб берилаяпти. Саломатлигини тиклашда асқотмоқда. Шу боисдан ҳам "SORB TEX" маҳсулотлари айни кунларда кўпчиликка манзур бўлмоқда.

Суратда: "SORB TEX" акционерлик жамияти бош директори Хақберди Мисиров (ўртада) корхона ходимлари билан.

Бугуннинг гапи

КАМОЛОТ ТАМОЙИЛИ

Она ҳақидаги хотираларида кўпчилик: "Онам жуда мулойим, кўнгилчан эдилар", — деб ёзади.

Лекин менинг онажоним Маликахон Қозоқвойҳожи қизлари бошқаларга нисбатан кўнгилчан бўлсалар-да, биз фарзандларга,айниқса қизларига нисбатан кўнгилчан эмасдилар. Дарвоқе, бу доим қаттиқ гапириш, уриш-сўкиш маъносида эмас, онажонимнинг тилларидан ножўя сўз ёки қарғиш чиққанини эшитмаганмиз.

Ҳозир мен ўн яшар қизимнинг тугмаси узилиб кетса, қадаб бераман. Лекин онажоним биз тўққиз ёшга тўлганимиздан кейин қўлимизга нина, ипак-сабоқ бериб, дўппи тикишимиз учун тиззакўрпачаларгача тайёрлаб берардилар.

Дадажоним мен-муштдеккина қизнинг соат-соатлаб нинага термилиб ўтиришимга раҳмлари келармиди, баъзан секингина ўзимга:

— Туринг, кўчага чиқиб озгина ўйнаб келинг, — дердилар.

Лекин мен, гарчи ўзим хоҳлаб турган бўлсам-да, ишимлаб турган бўлсам-да, ишимни қўйиб: "Дадам руҳсат бердилар-ку", — деб ўйинга чопмасдим. Билардимки, бу онамга ёқмайди.

Энг биринчи мустақил ишим — "Лолахон" нусха ироқи дўппининг ўртасидаги гулини тескари тикиб қўйганим — эсимда. Нусхани қайси томондан қандай кўчириши томонидан қандай кўчиришни ҳам аклим етмаган-да ! Ўшага ҳам дўппини ирим учун ариққа оқизганмиз. Кўп ўтмай онажоним менга ўзларининг ҳунарларини — эркаклар кийдиган бодом нусха дўппи тикишни ўргатганлар.

Мамлакатимиздаги аёлларнинг баъзилари гаплашиб, гоҳида дўппини ёнга олиб қўйиб чақчақлашиб, айримлари эса ўша пайтларда урф бўлган қора мум сақичи чайнаб ўтириб дўппи тикишарди. Онажоним эса, бутун хаёллари, эътиборларини фақат ишга қаратиб тикардилар, меҳнатта "чаёндай ёпишадиган" одамларни яхши кўрардилар. Кимдир: "Қўлимда ишим қолмади. Ипак-сабоқ олай десам, пул бўлмай турибди", — деб қолса, ўзлари учун олиб қўйган хом ашёлардан шу заҳоти олиб чиқиб берардилар ва:

— Мана, тикиб туринг, иш битаверсин. Топганингизда қайтарасиз, — дердилар. Меҳнат қилишга талпиниб турган, иш излаган одамни қўллардилар.

Маҳалламиздаги, ён-атрофдаги дўппифурушлар орасида "Маликахон тиккан чок" деган эътироф бор эди, чунки онам ўзлари деярли бозорга бормасдилар, ишларини уйимиздан олиб кетишарди.

Қўлим тикишга келиб боргани сайин онажоним менинг ишларимга ҳам ана шундай талабчанликни кучайтирардилар.

6-7-синфларда ўқиётганимда, мен туппа-тузук дўппи тикувчи бўлиб қолгандим. Чоклари онамникидай бежирим бўлмаса-да, гуллари ўртасидаги оралиқни, шакли-шамойилини имкон қадар ўхшатишга ҳаракат қилардим. Шунданми, мен тиккан дўппиларим ҳам озми-кўпми тилга тушиб қолганди. Бошқалар мақташарди-ю, лекин онажоним ҳар гал битказган дўппимни қўлга олиб кўраркан:

— "Мана бу пилдироқ билан қошнинг оралиғини сал кенгайтирсанг, чиройли чиқарди", "Бодом гулнинг охирини ингичкалаштириб бориб нозик тугат, тўмтоқ бўлиб қолмасин", — қабилида бирон-бир маслаҳат айтардилар албатта. Баъзан бошқаларнинг мақтовларидан жуда хурсанд бўлиб кетган пайтларимда, онам ишимни қўлларига олиб жиддийлик билан яна қандайдир камчиликни йўқотишим кераклиги ҳақида гапирсалар, "Тиккан дўппимни ҳамма яхши дейди-ю, онамнинг ҳеч кўнгиллари тўлмайди", — деб ўзимча хафа бўлардим...

Дадам: "Менга қачон дўппи тикиб берасиз?" - деб сўрайверардилар. Мен-ку, ҳар доим тайёр эдим, фақат онажоним дадамга ўзлари алоҳида атаб тикиб, бозорнинг энг олди саналган дўппиларини кийдирганликлари учун ўз ишимни дадамга муносиб кўрмасдим. Ниҳоят, бир куни мен тиккан дўппини онам дадамга тайёрлатиб бердилар. Ҳамон кўз олдимда: чоклари онамникидай текис, бежирим, нозик эмасди, гуллари ҳам кўполроқ. Мен ўзимга: "Дадам бу дўппини кўчага, меҳмонга борганда эмас, уйимизда кийиб юрсалар бўлади", - деб ўйладим. Лекин дадам шунчалар хурсанд бўлдиларки, худди ноёб бир нарса топиб олгандай дўппини узоқ, завқланиб айлантириб кўрдилар, ҳар кийганда менга кулиб қараб турардилар...

...Кейинчалик тушундимки, онажоним нафақат дўппи тикишда, балки ҳамма ишда талабчан эканлар. Эсимда, тинимсиз ғиз-ғиз машиналар, ўша пайтларда ғўзапоя ва хашак, ўтин-кўмир ортилган аравалар ўтиб турадиган йўл бўйида бўлган дарвозамизнинг саҳнини, кўчани супуриб бўлиб кўнглим хавотирда турарди: "Ишқилиб, онамга ёқармикан?" Онажоним кўчадан эркаклар ўтмаётганини пойлаб туриб дарвозадан у томон-бу томонга синчиклаб қарардилар-да, агар бирон жой чалароқ қолганини кўрсалар ёки девор тагларини яхшилаб қиртишлаб тозаламаган бўлсам, қўлимга қайта супурги тутқазардилар.

Яна бир манзара сира кўз олдимдан кетмайди: қиблага қараган айвонимизнинг олди очиқ бўлиб, ҳовли саҳни билан айвон орасини икки қатор қилиб терилган бир қарич баландликдаги узун ғишт супа ажратиб турарди. Сап-сариқ мисдан ясалган офтобамиз ҳамиша яраклаб турар-ди ва ғ[illegible] бир жойи бор эдики, офтоба ҳамиша шу жойда туриши шарт эди. Меҳмон ишлатадими, катталарми... биз - қизлар ҳамиша офтобани ўз жойига элтиб қўйишимиз шарт эди. Йиллар ўтиши билан ғишт супанинг бошқа жойлари қорайиб, уриниб кетди, лекин офтоба турадиган жойдаги ғиштнинг асл ранги ҳеч ўзгаришсиз эди. Онам ҳамма нарсанинг ана шундай - ўз ўрнида туришини талаб қилардилар.

Болалик, ўсмирлик пайтимда хоҳласа дўппи тикиб, хоҳлаган пайтида кўчага чиқиб ўйнайдиган дугоналаримга ҳавасим келган пайтлар кўп бўлган. Лекин мен йиллар ўтиши билан англадимки, онажоним педагогика, психология фанларини ўқимаган бўлсаларда, ҳаёт мактаби сабоқларини англаган, уққан оқила аёл эканлар. Зеро, дадам жуда кўнгилчан шоиртабиат одам эдилар, ҳаттоки биз - фарзандлариниям "сиз"лардилар. Шундай вазиятда агар онажоним ҳам кўнгли бўшлик қилсалар, бизни ўз ихтиёримизга ташлаб қўйсалар, ҳаётда жуда кўп нарсаларни йўқотган, ўрганолмаган бўлармидик - Аллоҳ билади.

"Ҳамма нарсага разм солиб юр, бирор ишни орқага сур[illegible] дердилар болалигимизда. Ўсмирлигимизда эса: "Бўш ўтирма. Ўзинг билиб-топиб ишингни бажармагунингча,- мендан яхши гап эшитмайсан", - дердилар. Ва ўша йиллардаёқ оиладаги осойишталикнинг, чиройли ҳаётнинг, хотиржамлик, кўнгил равшанлигининг бош омилларидан бири хонадоннинг саришта, озода, тартиблиги эканлигини онажоним онгимизга панд-насиҳатларсиз амалда сингдирган эканлар.

Бу гапларни эслашимдан мурод нима? Айни мулоҳазалар кимларгадир ўзимни жуда тарбияли қилиб кўрсатишга уринишдек туюлиши мумкин. Асло !

Йиллар, шароит, турфа хил одамлар орасида бўлмоқ ўз таъсирини кўрсатмай қолмайди. Замон ўзгараверади, унга қараб биз ҳам. Бироқ ҳар қандай замонларда ҳам қадр-қимматини, аҳамиятини йўқотмайдиган анъаналардан бири-болалар қалбида, руҳиятида жуда ёшлигидан меҳнат қилиб яраладиган моддий, маънавий гўзалликлар, бойликларга эҳтиёж ҳиссини шакллантириб, тарбиялаб бориш экан.

— Оиламизда бешта ўғил фарзанд бўлганлиги учун уларнинг тарбияси билан ҳам шуғулланаман, - дейдилар техника фанлари доктори Абдурашид Отахонов. — Болаларим жуда ёшлигидан хизмат сафарларида бўламан. Ҳар гал сафарга кетишдан олдин уларга мен келгунимча бажариб қўйиши шарт бўлган ишларни топшириб, тушунтираман. Масалан, бир ҳафтага кетаётган бўлсам, камида ўн кунлик иш топшираман. Чунки болалар бекор қолмасин. Шундай пайтлар ҳам бўлганки, кўп қаватли уйнинг икки хонали хонадонида яшардик. Болалар айни ўсиб келаётган, шаклланаётган йиллар. Икки хонагина уйда қанча ва қандай иш бўлиши мумкин? Қарасам, мактаб, дарс таёрлашдан бўш вақтларида ўғилларим бекор қолишаяпти. Шунда... уйимизга кираверишдаги зинапоялар майдончасида икки мингта ғиштимиз бор эди. Мен ҳар куни болаларга ана шу ғиштнинг ўрнини ўзгартиришини, гоҳ юқорига, гоҳ пастга ташишни буюрардим. Айримларга бу кулгули, бемаъни бўлиб туюлиши турган гап. Лекин мен учун болаларимнинг бекор турмаслиги, бекорчиликка ўрганиб қолмаслиги муҳим ҳаётий заруратдир.

Ҳозир Абдурашид Отахоновнинг ҳамма ўғиллари камида иккитадан институт, университетларни "аъло" баҳоларга битиришган, бир нечтадан ҳорижий тилларни билишади, етук мутахассислар. Улар нафақат республикамизда, балки чет элларда ҳам Ўзбекистон шарафини юксалтирмоқдалар.

Зийрак ўқувчи менинг нима демоқчи эканлигимни англаб етган бўлса керак.

Бугунги кунда жаҳон замонавий тиббиётида, жумладан, бизнинг республикамизда ҳам бир тажриба кенг қўлланилмоқда, яъни чақалоқлар туғилиши билан 15-20 дақиқа ичида она қорнига қўйилади. Ўз кўзи билан кўрмаганлар ишонишлари қийин: чақалоқ шу лаҳзаларда қориндан юқорига қараб судрала бошлайди ва қийналиб бўлса-да, она кўксини топиб келади, эма бошлайди. Балким, бу илоҳий мўъжизадир? Балким, гўдак қони, руҳига ҳаётнинг илк дақиқаларидан бошлаб ўзининг моддий, маънавий эҳтиёжлари учун интилиш ҳаракати ва меҳнат қилиш ҳисси, қобилияти сингдирилгандир — ёлғиз Аллоҳга маълум. Лекин ана шу ноёб ҳиссиёт, қобилиятни бир дақиқа ҳам лоқайдлашувига, ўтмаслашиб қолишига йўл қўймай чархлаб, такомиллаштириб бориш - камолотнинг абадий тамойилларидан бўлса, ажабмас.

Муҳтарама УЛУҒ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими.

Халқ севган инсон

ФАТТОҲХОН ПОЛВОН

Халқ ўзининг жасур, мард полвонларини доимо эъзозлаб келган, улар ҳақида достонлар, ривоятлар битган. Бу азалий анъана ҳозирга қадар сақланиб қолган.

Иккинчи жаҳон урушидан кейинги йилларда андижонлик бир йигитнинг номи бутун водий бўйлаб машҳур бўлиб кетди. У ёш бўлишига қарамай жуда бақувват, бир зарб билан рақибини қулатарди. Агарда кимки бирор кишини ноҳақ хафа қилса боплаб адабини бериб қўярди.

Фарғона водийсининг алп ўғлони бўлмиш бу инсон, Фаттоҳхон полвон эди.

Айтишларича, Фаттоҳхон Андижон шаҳридаги Янги бозор ёнида бир неча аскар билан муштлашиб уларни тумтарақай қочирган полвон номини олган экан. Бир куни полвон йўлда кетаётиб ширакайф аскар йигитлар паранжи ёпинган бир аёлни масхара қилишиб, чачвонидан тортқилаётганини кўриб қолибди. [illegible]

Бугун ҳам даврараларда Фаттоҳхон Ашуралиев ҳақида гап кетса ҳамма у билан боғлиқ ажойиб воқеани гапириб беради. Уларнинг ҳаммаси андижонлик полвоннинг мардлиги, тантилиги, жасорати, олижаноблиги ҳақида сўз юритадилар. Фаттоҳхоннинг нафақат юртимиздаги вилоятлардаги, балки Қирғизистон, Қозоғистон, Грузия, Арманистон, Озарбайжон, Россия мамлакатларидан манаман деган полвонлар излаб келишган ва ҳалол куч синашиб тан берган эканлар.

Фаттоҳхон Андижон шаҳридаги Қатортерак маҳалласида 1928 йили туғилган. Отаси Салоҳиддин Ашуралиев ўқимишли, зиёли инсон, онаси Қамбархон ҳам оила аёли бўлган экан. Оилада етти фарзанд бўлиб, уларнинг тақдирлари ҳам турлича кечган. Катта ўғил [illegible] урушда бедарак йўқолган, кенжа ўғил Абдурашид эса Республика қишлоқ хўжалиги вазири лавозимигача кўтарилган.

Фаттоҳхон ҳайдовчилик касбини ёқтирган ва бир умр инсонларни узоғини яқин, оғирини енгил қилишга ҳаракат қилган. [illegible] Кўп йиллар полвоннинг хонадонига одамлар зўравонларнинг зуғумларидан қутилишга ёрдам сўраб Фаттоҳдан нажот кутиб келишган. Шунинг учун полвонни муштумзўрлар ҳам, ҳуқуқий органлар ходимлари ҳам ёқтиришмаган. Фақат халқ уни олқишлаган, унинг ҳимоячиси деб билган.

Олтмишинчи йилларда машҳур қўшиқчи Ҳалима Носирова андижонлик полвонга хат ёзади. Биз хатни бир оз қисқартириб, келтирамиз:

"Бобур диёри андижонлик полвон Абдуфаттоҳхонга !

Ассалому алайкум, Абдуфаттоҳхон. Мен сизни Андижонда бўлган шуҳратингизни неча йиллар эшитиб юрардим. 40 нафар киши билан курашиб, уларни енгиб, енгилганларга яна зиёфат бериб олижаноблик қилганингиз, меҳр-мурувватли, садоқатли эканлигингизни эшитганман. Қариндош бўлганимиздан кейин ҳам сиз билан кам кўришдик. Чунки сиз андиша, шарм-ҳаё, [illegible] билан суғорилган оилада тарбия олганингиз учун бизни кўришдан уялардингиз. Мен сизга кўпдан бери ўз ҳурматимни билдирмоқчи эдим. Лекин, паҳлавонлигингизни тақдирлаш орзусига ҳалигача етолмадим.

Сизга ўхшаш ўзбек паҳлавонлари [illegible] каби қўмондонлар ёнида бўлишганда, урушда бунчалик кўп қурбонлар бўлмасди, деб ўйлайман. [illegible] Сиз ўзингизни эмас, халқни ўйлайсиз.

Ўзбек халқининг сиздай жасур фарзандлари турли йиллар билан йўқ қилинганлиги Туркистоннинг санъат онаси сифатида [illegible]

Зўр эҳтиром ва ҳурмат билан "Санъат онаси" Ҳалима Носирова".

Мард инсонга, яхши одамга, [illegible] тош билан урганлар ҳам бўлди. Полвон ҳаммасига чидади, тишини-тишига қўйди, бироқ нафратланмади, одамларга бўлган муҳаббати сўнмади.

Тўлқин СИДДИҚ

Сирдарё туманида ҳуқуқ тартибот органлари ходимлари жиноятчиликка қарши курашиш билан бир қаторда унинг олдини олишга алоҳида эътибор беришмоқда. Бу борада жиноят ва фуқаролик ишлари бўйича судлар ходимлари алоҳида жонбозлик кўрсатишяпти. Улар маҳаллалар, хўжаликлар, мактаблар, ўқув юртларида тез-тез бўлиб таъсирли тадбирлар ўтказишмоқда. Шу туфайли туман фуқаролари, айниқса, ёшлар ўртасида жиноятчилик кескин камайганлиги кузатилаётир.

Суратда: Жиноят ишлари бўйича Сирдарё туман суди раиси Миршароф Мелиев, фуқаролик ишлари бўйича Сирдарё туманлараро суди раиси Ўктам Жабборов ва жиноят ишлари бўйича судья Ботир Сарабековлар қилинажак ишлар хусусида маслаҳатлашишмоқда.

БОЖХОНАЧИЛАРИМИЗ ШИЖОАТИ

боис истеъмолга яроқсиз маҳсулотлар кириб келиш сурати кескин камаймоқда

Фарғона вилоятининг Олтиариқ, Фарғона ва Охунбобоев туманлари қўшни Қирғизистон Республикаси билан чегарадош. Шу сабабли Фарғона вилояти божхона хизмати ходимлари ўз хизмат постларида доимо ҳушёр ва сергак. Айрим "учар" тадбиркорлар мўмайгина пул топиш мақсадида инсон саломатлигига путур етказадиган сифат сертификати йўқ спиртли ва тамаки маҳсулотларини аҳолига пуллашга уринишга ҳаракат қилишмоқда.

2003 йилнинг декабрь ойидан бошлаб вилоят божхона бошқармаси ИИБ ва прокуратураси билан ҳамкорликда 11 нафар постда туну-кун навбатчиликни ташкил этиб, керакли чора тадбирларни ишлаб чиқди.

Қолаверса, вилоят божхона бошқармаси раҳбарияти Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 майдаги "Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида"ги Қарорига мувофиқ мамлакатимизга ноқонуний равишда олиб кирилаётган юзлаб турдаги сифатсиз маҳсулотларнинг кириб келишини олди олинмоқда. Шу билан бирга қаторда халқимизнинг фаровон ҳаётининг таъминлашда ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишмоқда. Жумладан, 2004 йил январидан май ойига қадар 50,2 миллион сўмлик 369 нафар ноқонуний, сифат сертификати бўлмаган маҳсулотлар олиб келаётган фуқаролар доимо ҳушёр божхоначиларимиз томонидан жиноят устида қўлга олинди. Улардан 8 нафарига жиноят иши, 361 нафарига маъмурий иш қўзғатилиб тегишли идораларга юборилди.

Хуллас, Фарғона вилоят божхона бошқармаси ходимлари доимо сергак ва ҳушёрлик билан чора-тадбирлар ишлаб чиқиб, халқимиз хизматида эканлигидан кўпчиликнинг кўнгли тўқ.

Алихон ИБРОҲИМОВ
"Адолат" мухбири

Назм

Кўнглимда ҳамиша порлоқ келажак

Аросат боғидан олма терардим,
Болидан кечардим Боғи Эрамнинг,
Чилбирда абадий янтоқ сўрардим,
Розин олган бўлсам агар Энамнинг...

Урчуқ гир айланар чархпалак бўлиб,
Урчуқтош-бошимда айланган савол,
Жавобин тополмай кетдим қийналиб:
Ким эди менга жон бахш этган аёл?

Теграмда чарх урган ажиб бир маъво,
Бир умр мени деб куйинган хилқат...
Ёлғончи тасқиндир ҳар неки жавоб,
Мангу мубҳамликдир энди ҳақиқат.

Бир илинж кўнглимда хотира-мерос,
Меросдир ёмбилар лиқ тўла сандиқ;
Бу давлат ақлимдан зиёддир, холос,
Сизга ҳам шу мулкдан қилурман тортиқ !

***

Минг йиллик муҳаббат қудрати билан,
Мен севиб қолибман Сизни бир маҳал.
Завқланиб, яйради юрак ила тан —
Илтифот кўрсатди тақдири азал.

Ишқ келди шодланиб очганча қучоқ,
Дилда жўш урмоқда ҳижрон, эҳтирос.
Кўнгилни тарк этар толиқиш, чарчоқ,
Қалб яна яшнайди-ўтли ва хассос...

Лабимда лабингиз нафасин сездим
Ҳисларим сиғмайди гўё оламга.
Мен қисмат олдида онтимни буздим:
Курашмоқ лозимдир ошиқ одамга.

То жоним бор экан сени севарман,
Ҳали бахт тўйида айтармиз ўлан.

***

Кафтларида тутади кундуз,
Қистовига олади кеча.
Юрагимда томчилайди сўз,
Лабларимдан портлаб чиққунча.

Осмон қадар кенгаяди дард,
Маъво бўлиб таралур вужуд.
Ҳамдардликка йўқ бирорта мард,
Илинж, умид-барчаси унут.

Тупроқдирман ҳаёт кафтида
Аламдирман қаърида Ийқнинг.
Кўчадаги баҳор, афтидан,
Гулдор кўйлагидир борлиқнинг.

У безакмас, аслида ризқ-рўз,
Тонг отмоқда. Кула бошлар сўз.

***

Ҳали бахт тўйида айтармиз ўлан,
Ҳали унутилар орзу хорлиги.
Азизим, тобора онг бўлар равшан,
Қайтади омаднинг вафодорлиги.

Муҳаббат азалдан ошиқ эрмаги —
Баайни изҳорга тополмас журъат.
Сергалва тарихнинг кўҳна эртаги,
Кун келиб китобга жойланур фақат.

Муаззам давроним - мозийга кўзгу,
Ассалом янги кун ва янги шуур !
Нилий уфқлардан булутларни қув,
Истиқлол тонгида порлаётган нур !

Кўнглимда ҳамиша порлоқ келажак,
Орзулар мулкига замин бўлажак !

***

Тонг отмоқда, кула бошлар сўз,
Ҳансирайди чарчаган сабр.
Сабрғулим отганча илдиз,
Чаман бўлиб кетар, барибир.

Нечун ташлаб кетдинг, азизим,
Соғинчларинг оғушларига?
Ортларидан мўлтирар кўзим,
Бахтнинг қайтмас оққушларига?

Сени кутиб чарчадим, толдим,
Сабрларим совурдим елга.
Фақат сўздан баҳра ололдим
Шеърлар ёздим сенсиз, Севилга.

Ушалмади кибор орзулар,
Сенинг каби олисда улар.

Эшқобил ВАЛИ

КУЛГИ БЕКАТИ

Океанда кемада кетаётганлар суҳбатлашди:

— Бирдан кема ҳалокатига учрасак-а ! Сиз сузишни биласизми?

— Йўқ. Лекин мен олти тилда ёрдам сўраб қичқиришни биламан.

❖ ❖ ❖

— Марҳамат қилиб, менга туздонни узатиб юборинг,— деб мурожаат қилади хўранда ёнида ўтирган одамга.

— Нималар деяпсиз ! Сиз мени официант деб ўйлаяпсиз, шекилли !

— Йўқ, йўқ, мсье, мен сизни бор-йўғи тарбия кўрган одам деб ўйловдим.

❖ ❖ ❖

— Янги директор қалай? У билан ишласа бўладими?

— Жуда ажойиб одам. У билан мутлақо ишламаса ҳам бўлади.

❖ ❖ ❖

— Менга қаранг, синьор, машинангизни сотиб олаётганимда, "хотиржам бўлаверинг, бир йил мобайнида нима нарсангиз бузилиб ё синиб қолса, алмаштириб бераман" деб ваъда қилгандингиз-а?

— Ҳа, алмаштириб бераман.

— Ундай бўлса, марҳамат қилиб, менга тўртта пастки тиш, чап оёғимдаги сон суяги ва иккита қовурға берсангиз...

❖ ❖ ❖

Танқидчи сурват олдида туриб қолди-да, кейин деди:

— Агар шу санъат бўлса, мен аҳмоқман.

Рассом:

— Ҳа, бу — санъат.

❖ ❖ ❖

Хотини: "Эрта-ю кеч сенга овқат пиширишдан бошқа нарсани билмайман. Ошпазлик қилиб нима орттирдим. Ҳеч нарса?"

Эри: "Сен орттирмаган бўлсанг, мен орттирдим. Сенинг овқатингни еб, ошқозон ярасини орттирдим".

ЖАҲОН ЖИНОЯТЛИККА ҚАРШИ

Жиноятчилик-умуминсоний муаммодир. Бу муаммони ечишда жиноятчиликнинг олдини олиш салмоқли ўрин эгаллайди. Бунинг учун эса фуқароларнинг ҳуқуқий онг, ҳуқуқий маданиятини ошириш даркор, албатта.

Маълумки, ҳозирги кунда бутун жаҳонда муҳокама этилаётган муҳим масалалардан бири-ўлим жазосининг жиноий жазо чораси сифатида қолаётганлиги билан боғлиқ муаммодир. Айрим мамлакатларда ўлим жазоси таъқиқланган, баъзиларида эса унга нисбатан мораторий эълон қилинган.

БМТ бош ассамблеясининг 1977 йил 8 декабрда қабул қилинган резолюциясида жаҳон ҳамжамиятининг ушбу муаммога муносабати аниқ-равшан баён қилинган: "Ўлим жазоси масаласида кўзда тутилаётган асосий мақсад,-дейилади ушбу ҳужжатларда,-бундай жазони бекор қилиш эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда, ўлим жазоси қўлланиладиган ҳуқуқбузарликлар миқдорини янада камайтириб боришдан иборат бўлмоғи лозим".

Ушбу жазонинг тарихига назар ташлайдиган бўлсак, ўлим жазоси-инсониятга маълум бўлган қадимий жазо турларидан биридир. Бу жазо бир неча минг йилликлардан бери қўлланиб келинади. Собиқ совет даврида ҳам ўлим жазоси кенг қўлланиладиган жиноий жазо турларидан бири бўлган.

Мустақилликка эришганимиздан сўнг, ўлим жазоси қўлланиши мумкин бўлган ҳуқуқбузарликлар сони қисқариб бормоқда. 1994 йил қабул қилинган Жиноят Кодексида дастлаб ўлим жазоси 13 та ҳуқуқбузарлик учун назарда тутилган бўлса, 1998 йилда улар сони 8 та, 2001 йилда 4 та, 2003 йилдан эътиборан улар 2 тани ташкил этди. Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодекси 51-моддаси "Ўлим жазоси" деб номланиб, унга кўра, отиб ўлдириш тариқасидаги ўлим жазоси фақат жавобгарликни оғирлаштирадиган ҳолатларда қасддан одам ўлдириш (97-модданинг 2-қисми) ва терроризм (155-модданинг 3-қисми) учунгина белгиланади. Қонунчилигимизда бу икки жиноят учун ўлим жазосининг белгиланиши мумкинлиги энг маъқул йўллардан бирдир. Чунки инсон ҳаёти Худо томонидан ато этилган улуғ неъмат экан, демак, оғирлаштирувчи ҳолатларда қасддан одамни ҳаётдан маҳрум этиш ўлим жазосига лойиқдир. Терроризм эса ҳозирги кунда бутун дунёга хавф солиб турган иллатдир. Бизнинг халқимиз ҳам яқинда бу мудҳиш балони бошидан ўтказди. Бу офат халқимиз бошига қанчадан-қанча кулфатлар келтирди.

Кодексимизда инсонпарварлик принципидан келиб чиқиб ўлим жазоси алтернатив санкция тариқасида озодликдан маҳрум қилиш жазосидан кейин назарда тутилган. Судлар маҳкумларга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш жазосини қўллаш мумкин эмас деган қатъий фикрга келган ва ўлим жазосини қўллаш зарур деб ҳисоблаганларидагина бу жазони қўллайдилар. Ўлим жазоси 18 ёшга тўлмаганлар, аёллар ва 60 ёшдан ошган эркакларга нисбатан қўлланилмайди.

Дарвоқе, жаҳонда ўлим жазосини бекор қилиш-қилмаслик масаласи янада авж олмоқда. Албатта ўлим жазосини бекор қилиш жиноятчилик билан доимий муваффақиятли кураш, жиноят содир этилишининг камайиб бориши, қасддан одам ўлдириш жиноятининг камайиши ва бошқа шу каби муаммоларнинг ижобий ҳал қилиниши билан боғлиқдир.

Шамшод МИРЗАЕВ,
Тошкент Давлат юридик институти талабаси.

ЁЗГИ МАВСУМ СОЗ ЎТСИН!

Биз ҳамиша ўсиб келаётган ўғил-қизларимизнинг келажак орзу-ҳаваслари учун меҳнат қиламиз ва келгусида уларнинг яхши касбу ҳунар, илму маърифат эгаси бўлишини истаймиз. Чунки ёш авлод ҳаётимиз давомчиси ва унга ғамхўрлик кўрсатиш ота-оналик бурчимиздир. Аммо бу бурч фақат яхши ният қилишдангина иборат бўлиб қолмай, балки у амалда ўз ифодасини топиши билан ҳам қимматлидир. Болаларнинг моддий таъминланиши қай даражада муҳим аҳамиятга эга бўлса, уларнинг маънавий камолоти учун қайғуриш шунчалик муҳимдир. Бола маънавиятнинг юксаклиги унинг кўчада, йўлда, жамоат транспортида юриш, ўзидан катталарга ҳурмат билан қараш ва амалдаги қонун-қоидаларга қатъий амал қилиш ҳиссини оширади. Бир сўз билан айтганда, болани кўчада юриш маданиятига ўргатиш унинг истиқболини таъминлаш жараёнининг ажралмас қисми бўлиб қолиши керак.

Афсуски, бу масалага ҳамма вақт ҳам масъулият билан ёндашилмаяпти. Бу ҳол кўпроқ хусусий транспорт воситаларига эга бўлган кишилар, шунингдек, жамоат ва давлат автотранспортини бошқараётган ҳайдовчилар хатти-ҳаракатида яққол кўзга ташланади. Фикримиз далили сифатида мисолларга мурожаат этамиз.

Яқинда кеч соат 23.30 ларда Тошкент тумани Собир Раҳимов кўчаси, 13 - уй қаршисида автоҳалокат содир бўлди. Тошкент тумани, Собир Раҳимов номли жамоа хўжалигининг Улуғбек кўчаси, 101-уйда яшовчи, Тошкент шаҳридаги "Миконд" заводи ҳайдовчиси Ботир Қурбонов ўзига бириктирилган "КамАЗ -5320" русумли, 10 AL 091 давлат рақами белгисидаги автомобилни бошқариб бораётиб йўлнинг ўнг томонидан болалар аравачасини олиб кетаётган пиёда, Тошкент тумани, Келес шаҳарчасидаги 31-ўрта мактабнинг 5-синф ўқувчиси Феруза Кауловани ҳамда аравачадаги Мухлиса Исроилованы уриб юборди. Натижада пиёда Ф.Каулова тан жароҳати олди, М.Исроилова эса касалхонада вафот этди.

Шу куннинг эртасига Урганч шаҳар А.Баҳодирхон кўчаси, Шовот канали кўпригида автоҳалокат содир бўлди. Урганч шаҳар, А.Ибрагимов кўчаси, 34-уйда яшовчи тадбиркор Дилмурод Жуманиёзов, Хонқа тумани, А.Бобожонов кўчаси, 51-уйда яшовчи Баҳодир Султоновга тегишли "BMW-520" русумли 22 Д 5404 давлат рақамли автомобилни ишонч қоғозисиз бошқариб бораётиб, Урганчдаги 28-мактабнинг 10-синф ўқувчилари Александр Горошко ҳамда Милана ва унинг укаси Кирилл Мингашевларни уриб юборди. Натижада опа-ука Мингашевлар касалхонада вафот этишди, А.Горошко эса тан жароҳати олиб, касалхонага ётқизилди.

Келтирилган бу мисоллар 2004 йилнинг ўтган ой ичидаги бўлиб ўтган бахтсиз ҳодисалардан бир шингил холос. Аслида улар рўй бермаслиги мумкин эди-ку. Шу мақсадда Ўзбекистон Республикаси ИИВ ЙҲХБ бошқармаси ва унинг жойлардаги бўлимлари томонидан болалар иштирокидаги ЙТҲлар олдини олиш, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлашга оид қатор режа ва тадбирлар ишлаб чиқилган ва улар босқичма- босқич амалга ошириб келинмоқда.

Аммо, қарс икки қўлдан чиқса яхши эмасми? Мана ўлкамизда ёз фасли болаларнинг таътил мавсуми билан бошланяпти. Ёшларни оромгоҳлар чорламоқда. Мавсумнинг кўнгилли ўтиши учун эса ота-оналар билан бирга ўқитувчилар болаларга йўл ҳаракати қоидаларига қатъий риоя қилишларини уқтириб туришлари лозим. Бунда кўпроқ ота-оналар масъулиятини чуқур ҳис этган ҳолда фарзандларига кўчалар ва йўллардаги белгиланган махсус ўтиш жойларидан фойдаланиш зарурлигини тушунтиришлари керак. Айни пайтда маҳалла, қишлоқ фуқаролик йиғинлари жамоалари ҳам ўз ҳудудларидаги ҳар бир боланинг хатти-ҳаракатини эътибордан четда қолдирмасликлари, жамоат тартибини, айниқса, йўл ҳаракати қоидаларини бузаётган ўқувчиларга нисбатан чора кўришлари, содир бўлиши мумкин бўлган йўл-транспорт ҳодисалари олдини олишда муҳим аҳамиятга эгадир. Бу борада маҳалла ва қишлоқ фуқаролари йиғинлари фаоллари, йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати ходимлари, шоир ва ёзувчилар, жамоатчилик ташкилотлари вакиллари билан болалар учун махсус учрашув ҳамда йиғилишлар ташкил этиб, бу тадбирларда ҳаракатланиш хавфсизлигига оид эркин суҳбатлар уюштириб турилса мақсадга мувофиқ бўлар эди. Шу билан бирга мавсум давомида уйда қолган ва дам олиш уйларида бўлган болалар учун йўл ҳаракати қоидаларини тарғиб этишга бағишланган турли расмли кўргазмалар, шеърий ва насрий масал-топишмоқлар тайёрлаб борилса, ўзининг самарасини беради деб ўйлайман. Шунингдек, жойлардаги автохўжаликлар ва корхоналар, автосаройлар ҳайдовчилари ўртасида ҳам тез-тез тушунтириш ишлари олиб бориш, болалар серқатнов жойларда, аҳоли зич яшайдиган ҳудудларда тезликни пасайтириб юриш лозимлигини уқтириб бориш керак. Белгиланган қоидаларни бузган, болалар ҳаётига хавф соладиган хатти-ҳаракатларга йўл қўйган ҳайдовчиларга нисбатан кескин чоралар кўриш лозим.

Мухтасар қилиб айтганда, ёз мавсумини ўқувчилар соз ўтказишлари, уларнинг яхши ҳордиқ чиқаришлари йўлида барча бирдек эътироф билан эмас, балки эътибор билан муносабатда бўлган тақирдагина болалар билан боғлиқ бўлган турли йўл-транспорт ҳодисаларининг олди олинган бўлар эди.

Анвар СУЛАЙМОНХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси ИИВ ЙҲХ Бош бошқармаси Тарғибот бўлими бошлиғи,
милиция подполковниги.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Каримжон РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Бобоқул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Абдусамад МАМАЖОНОВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Муҳаммад РАҲМОН, Низомиддин НУРМАТОВ, Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ

телефонлар:
Қабулхона-136-53-14.
Факс: (8.371) 133-41-89.
Сиёсат ва партия ҳаёти-136-55-96.
Хатлар бўлими — 136-55-64.
Маънавият, адабиёт ва санъат-136-55-64

МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 016 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма Г— 700,
Адади 1896
Ҳажми—2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили:«Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Элёр УБАЙДУЛЛАЕВ | Навбатчи— Жамшид МАТЁҚУБОВ

Газета IBM компьютерида терилди.
Босишга топшириш вақти—24[30].

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди. 1 2 3 4 5